

מדינת ישראל
רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון

חלק א' - הוראות לעניין מאזן כלכלי

תוכן עניינים

4.....	1. חלק א – מאזן כלכלי
4.....	א. פרק 1 - עקרונות כלליים
4.....	ב. פרק 2 - הערכת נכסים
4.....	(1) סימן א' - מוניטין ונכסים בלתי מוחשיים
5.....	(2) סימן ב' - היררכיית הערכת חברות מוחזקות שאינן חברות ביטוח
5.....	(3) סימן ג' - מיסים נדחים
6.....	(4) סימן ד' - נכסים בעלי מח"מ קצר משנה
7.....	(5) סימן ה' - שווי אגרות חוב מיועדות
7.....	(6) סימן ו' - נכסי חוב בפוליסות תלויות תשואה המוצגים בספרים בעלות
7.....	ג. פרק 3 - הערכת התחייבויות פיננסיות
8.....	ד. פרק 4 - הערכת עתודות ביטוח
8.....	(1) סימן א' - עקרונות כלליים
9.....	(2) סימן ב' - הוראות כלליות
9.....	(א) סימן משנה 1 - הכרה וגריעה של התחייבויות ביטוח
9.....	(ב) סימן משנה 2 - גבולות חוזה (Contract Boundary)
9.....	(3) סימן ג' - איכות נתונים
9.....	(א) סימן משנה 1 - נתונים המשמשים לחישוב עתודות ביטוח
11.....	(ב) סימן משנה 2 - מגבלות על הנתונים
12.....	(ג) סימן משנה 3 - שימוש נאות בהערכות לחישוב האומדן המיטבי
12.....	(ד) סימן משנה 4 - שימוש בנתוני שוק
12.....	(ה) סימן משנה 5 - פילוח (Segmentation)
14.....	(4) סימן ד' - מתודולוגיות לחישוב עתודות ביטוח
14.....	(א) סימן משנה 1 - עקביות עם דו"ח הערך הגלום
14.....	(ב) סימן משנה 2 - הנחות בבסיס חישוב עתודות טכניות
18.....	(ג) סימן משנה 3 - תזרימי מזומנים חזויים בחישוב (BE)

- (ד) סימן משנה 4 - מתודולוגיות לחישוב עתודות ביטוח (TP) 25
- (ה) סימן משנה 5 - מרווח סיכון (RM) 30
- (ו) סימן משנה 6 - הערכת סכומים לקבל ממבטחי משנה ו- (SPV) 34
- (ז) סימן משנה 7 - חישוב רווח צפוי בגין EPIFP 38
- (5) סימן ה' - מבנה עיתי של ריבית חסרת סיכון לכושר פירעון מותאמת 38
- (א) סימן משנה 1 - אקסטרפולציית עקומי הריבית חסרת הסיכון 38
- (ב) סימן משנה 2 - שיעור הריבית העתידית האחרונה (UFR) 39
- (ג) סימן משנה 3 - רכיב מתאם תנודתיות (להלן רכיב ה-VA) 40
- (6) סימן ו' - ענפי ביטוח 43
- (7) סימן ז' - שיקולי מידתיות (proportionality) 45

א. פרק 1 - עקרונות כלליים

- 1) חברת ביטוח תעריך את נכסיה והתחייבויותיה, לפי ערכם הכלכלי, וככל שניתן בהתאם לאלה:
 - (א) על בסיס מידע עדכני שקיים בשוקים פיננסיים¹;
 - (ב) על בסיס הנחה שהחברה פועלת כעסק חי².
- 2) בהערכת התחייבויות לא תבוצע התאמה לסיכון האשראי של חברת ביטוח³.
- 3) "ערך כלכלי" הוא השווי ההוגן בהתאם לאמור בפרק 1 בחלק 2 של שער 5 בחוזר המאוחד, למעט פריטים שנקבע לגביהם אחרת בחלק זה;
- 4) הנתונים במאזן כלכלי יוצגו על בסיס הדוחות הכספיים הנפרדים של החברה, למעט חברות ביטוח בנות שנתונייהן יאוחדו עם נתוני החברה⁴ ("מאוחד ביטוח").

ב. פרק 2 - הערכת נכסים

1) סימן א' - מוניטין ונכסים בלתי מוחשיים⁵

על חברת הביטוח להעריך את הנכסים הבאים בשווי אפס:

- (א) מוניטין;
 - (ב) נכסים בלתי מוחשיים פרט למוניטין, אלא אם ניתן למכור את הנכס הבלתי מוחשי בנפרד, וחברת ביטוח יכולה להוכיח שקיים שווי לנכסים זהים או דומים, שנמדדו בהתאם למחיר שוק מצוטט בשוק פעיל, במקרה זה הנכס יוערך בהתאם לפרק 1 להלן.
 - (ג) על אף האמור בפסקה (ב) לעיל, חברת ביטוח רשאית להגיש לממונה בקשה להכרה בנכס בלתי מוחשי בשל השקעה באינשורטק. הממונה ישקול להכיר בשוויה המלא או החלקי של השקעה כאמור – ובכל מקרה עד גובה שווי נכס ההשקעה במאזן החשבונאי, למשך תקופה שלא תעלה על 5 שנים, ובלבד ששוויים ההוגן הכולל של סך נכסי ההשקעה באינשורטק לא יעלה על 5% מהון רובד 1 בסיסי כשהוא מחושב ללא התוספת בשל ההכרה – למעט אם יקבע הממונה אחרת.
- לעניין סעיף זה "השקעה באינשורטק" – השקעה בפיתוח עצמי, תוכנות או תשתיות טכנולוגיות אשר מטרתה להביא לייעול תפעולי משמעותי, הפחתת הוצאות, שיפור השירות למבוטחים, פיתוח מוצרים ושירותים חדשים מבוססי טכנולוגיה דיגיטלית או קידום השימוש באמצעים דיגיטליים בתחום הביטוח.

¹ סעיף 76 בדירקטיבה
² סעיף 7 ב-DA
³ סעיף 75 בדירקטיבה
⁴ סעיף 335 ב-DA
⁵ סעיף 12 ב-DA

2) סימן ב' - היררכיית הערכת חברות מוחזקות שאינן חברות ביטוח⁶

(א) על חברת ביטוח להעריך השקעה בחברות מוחזקות בהתאם להיררכיה הבאה⁷:

(1) שימוש בשווי מצוטט⁸;

(2) שימוש בשיטת "שווי מאזני מותאם" כמפורט בפסקה (ב) להלן;

(3) שימוש במחירי שוק מצוטטים בשווקים פעילים עבור חברות דומות תוך ביצוע

התאמות כדי לשקף הבדלים⁹. התאמות אלו ישקפו גורמים הספציפיים לחברה, כולל הגורמים הבאים:

(א) המצב או המיקום של החברה המוחזקת;

(ב) המידה שבה המחיר המצוטט מתייחס לחברה הניתנת להשוואה לחברה המוחזקת

-1

(ג) נפח הפעילות או רמת הפעילות בשווקים שבהם נצפים המחירים.

(ב) שיטת שווי מאזני מותאם:

(1) שיטת שווי מאזני מותאם כוללת את חלקה היחסי של חברת ביטוח בעודף הנכסים על התחייבויות של החברה המוחזקת.

(2) חישוב עודף נכסים על התחייבויות:

(א) על חברת ביטוח להעריך את הערך הכלכלי של הנכסים והתחייבויות של החברה המוחזקת, חישוב זה יבוצע בהתאם להנחיות חלק זה.

(ב) לצורך פישוט, ניתן למחוק נכסים בלתי מוחשיים בלבד, ללא התאמת יתר רכיבי הדוח על המצב הכספי לערכם הכלכלי.

(ג) למען הסר ספק, אין להכיר ברווחים גלומים של חברות מוחזקות, גם לא מצבירה.

(3) הפרש מקורי:

בהתייחס לחברות מנהלות של קופות גמל ניתן להוסיף לחלק היחסי של חברת הביטוח בעודף הנכסים על התחייבויות עד 35% מיתרות ההפרש המקורי המתחייבות לרכישת חברות אלו.

(4) יובהר כי שווי ההשקעה בחברה מוחזקת אשר ערכה במאזן החשבונאי גבוה מאפס, אינו יכול לרדת משווי אפס, אף אם בחישוב הערך הכלכלי נוצר לחברה המוחזקת עודף התחייבויות על נכסים.

3) סימן ג' - מיסים נדחים¹⁰

(א) חברת ביטוח תכיר ותמדוד מסים נדחים ביחס לכלל הנכסים והתחייבויות, בהתאם להוראות ההכרה, המדידה וההצגה של תקן חשבונאות בינלאומי 12 (IAS12). חישוב זה יבוצע על בסיס

⁶ סעיף 13 ב-DA

⁷ דהיינו, יש להעדיף שימוש בשיטה המפורטת בפסקה (1), אם אינה אפשרית אזי יש להשתמש בשיטה המפורטת בפסקה (2) ואם גם היא אינה אפשרית אזי יש להשתמש בשיטה המפורטת בפסקה (3).

⁸ סעיף 10(2) ב-DA

⁹ סעיף 10(3) ב-DA

¹⁰ סעיף 15 ב-DA

ההבדל בין השווי שיוחס לנכסים והתחייבויות בהתאם להוראות חלק זה לבין השווי שיוחס לנכסים והתחייבויות לצרכי מס.

(ב) חברת ביטוח תכיר בנכס מסים נדחים הנובע מהעברה קדימה של זיכויי מס שטרם נוצלו והפסדים לצרכי מס שטרם נוצלו.

(ג) חברת ביטוח תייחס שווי חיובי לנכסי מסים נדחים רק במידה שצפוי שתהיה הכנסה חייבת במס שכנגדה ניתן יהיה לנצל את נכס המס הנדחה, תוך לקיחה בחשבון של דרישות משפטיות או רגולטוריות בנוגע למגבלות הזמן החלות על העברה קדימה של זיכויי מס שטרם נוצלו והפסדים לצרכי מס שטרם נוצלו.

(ד) מיסים נדחים במאזן הכלכלי יוצגו בנטו.

(ה) בעת בניית תחזיות לרווחים חייבים במס והערכת הסבירות שסכומים מספקים של רווחים חייבים במס ינבעו בעתיד, על חברת ביטוח¹¹:

(1) לקחת בחשבון:

(א) שגם היסטוריה מבוססת של רווחים עלולה שלא לספק ראיות אובייקטיביות מספקות בנוגע לרווחיות בעתיד;

(ב) שדרגת אי-הודאות ביחס לרווחים חייבים במס מעסקים חדשים בעתיד גוברת ככל שאופק התחזית הולך וגדל, ובמיוחד כאשר רווחים חזויים אלה צפויים בתקופות שמעבר לתקופת התכנון הרגילה של החברה;

(ג) שכללי מס מסוימים עשויים לדחות או להגביל את השבתם של הפסדי מס שלא נוצלו וזיכויי מס שלא נוצלו;

(2) להימנע מחישוב כפול: רווחים הנובעים מהיפוך של הפרשים עיתיים חייבים במס לא ייכללו באומדן הרווחים החייבים במס בעתיד, במקרה והם שימשו לתמיכה בהכרה של נכסי מס נדחים;

(3) לוודא בעת בניית תחזיות לרווחים חייבים במס, שתחזיות אלה מהימנות ועקביות עם ההנחות שנעשו עבור תזרימי מזומנים חזויים אחרים. במיוחד יש לוודא שההנחות שבבסיס התחזיות תואמות להנחות שבבסיס הערכות השווי של עתודות ביטוח ונכסים במאזן הכלכלי.

4 סימן ד' - נכסים בעלי מח"מ קצר משנה

מטעמי פישוט מול מהותיות חברת ביטוח רשאית שלא לחשב שווי הוגן לפריטים בעלי מח"מ קצר משנה (כגון זכאים ויתרות זכות, חייבים ויתרות חובה, פרמיות לגבייה).

¹¹ הנחיה 1.29 בהנחיות לגבי הכרה והערכת שווי של נכסים והתחייבויות למעט התחייבויות ביטוח
https://eiopa.europa.eu/GuidelinesSII/EIOPA_EN_Valuation_assets_GLs.pdf

5) סימן ה' - שווי אגרות חוב מיועדות

התאמה למאזן כלכלי של אגרות חוב מיועדות תבצע באמצעות הוספה לעלות המתואמת של אגרות החוב המיועדות את ההפרש בין שני אלה :

(א) הרווח הגלום הנובע מהפוליסות כאשר התשואה על אגרות החוב המיועדות היא על פי הריבית הנקובה בהן, וההיוון הוא על פי עקום הריבית חסרת סיכון לכושר פירעון המותאמת¹².

(ב) הרווח הגלום כאמור בפסקה (א) כאשר התשואה על אגרות החוב המיועדות היא על פי עקום הריביות חסר סיכון המותאמת.

6) סימן ו' - נכסי חוב בפוליסות תלויות תשואה המוצגים בספרים בעלות מתואמת

יש להציג נכסי חוב בפוליסות תלויות תשואה המוצגים בספרים בעלות מתואמת (בהתאם להוראת השעה בחוזר גופים מוסדיים 16-9-2008¹³) על פי אופן הצגתם בספרים.

ג. פרק 3 - הערכת התחייבויות פיננסיות

בשערוך התחייבות פיננסית לשווי הוגן, אין לקחת בחשבון שינויים שחלו בסיכון אשראי של חברת ביטוח אלא רק שינויים בריבית חסרת סיכון. משמע, ריבית ההיוון היא ריבית חסרת סיכון בתוספת המרווח ביום ההנפקה¹⁴.

¹² כדי למנוע א-סימטריה בין נכסים להתחייבויות העומדות נגדם

¹³ ראו סעיף 1.10 בפרק 1 בחלק 2 של שער 5 בחוזר המאוחד

¹⁴ הנחיה 5 בהנחיות לגבי הכרה והערכת שווי של נכסים והתחייבויות למעט התחייבויות ביטוח. שיטת bottom-up.

ד. פרק 4 - הערכת עתודות ביטוח

1) סימן א' - עקרונות כלליים

חברת ביטוח תחשב עתודות ביטוח ביחס לכל התחייבויות הביטוח שלה בהתאם לאלה, ובכפוף לפרקטיקות אקטואריות מקובלות בישראל¹⁵:

(א) עתודות ביטוח ישקפו את הסכום שחברת ביטוח הייתה נדרשת לשלם אילו העבירה את התחייבויות הביטוח שלה לחברת ביטוח אחרת באופן מידי¹⁶;

(ב) במסגרת חישוב עתודות ביטוח יערך חישוב נפרד לגבי אומדן מיטבי ולגבי מרווח סיכון. החישוב יעשה באופן זהיר תוך שימוש, ככל שניתן, במידע הקיים בשווקים פיננסיים ובנתונים זמינים ביחס לסיכונים חיתום ויהיה מבוסס על שיקולים מקצועיים בלבד¹⁷.

(ג) בחישוב עתודות ביטוח יובאו בחשבון: כל ההוצאות הצפויות לקיום התחייבויות ביטוח, כל התשלומים הצפויים לבעלי פוליסות, למבוטחים ולמוטבים וכן שינויים במדד מחירים רלוונטי¹⁸.

(ד) בחישוב עתודות ביטוח, יפולחו התחייבויות ביטוח לקבוצות סיכון הומוגניות, ולכל הפחות לפי ענפי ביטוח, בהתאם לסימן ו' בפרק 5 בחלק זה¹⁹.

לעניין זה – "קבוצות סיכון הומוגניות" – קבוצות של התחייבויות ביטוח בעלות מאפייני סיכון דומים, על פי שיקול דעת החברה.

(ה) בחישוב עתודות ביטוח יובאו בחשבון אופציות חוזיות הכלולות בפוליסות ביטוח. הערכת סבירות מימוש האופציות בידי מבוטח ובעל פוליסה תתבסס על הנחות סבירות, ועל מידע עדכני ואמין ותביא בחשבון השלכות שעשויות להיות לשינויים עתידיים, פיננסיים ולא פיננסיים²⁰.

(ו) אומדן מיטבי יחושב על ידי חברת ביטוח בהתאם לעקרונות הבאים –

(1) אומדן מיטבי יחושב ברוטו, ללא ניכוי חלקם של מבטחי משנה, ויבוסס על מידע עדכני ואמין ועל הנחות מציאותיות, תוך שימוש בשיטות סטטיסטיות ואקטואריות נאותות, ישימות ורלוונטיות²¹.

(2) אומדן מיטבי וההנחות שבבסיס חישובו ייבחנו באופן עקבי אל מול הניסיון בפועל, ויעודכנו בהתאם לצורך.

¹⁵ בכלל זה – פרקטיקת יישום הערך הגלום (EV) ופרקטיקת יישום עמדת ממונה "נוהג מיטבי לחישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי לצורך דיווח כספי"

¹⁶ סעיף 76 בדירקטיבה

¹⁷ סעיף 77 בדירקטיבה

¹⁸ סעיף 78 בדירקטיבה

¹⁹ סעיף 80 בדירקטיבה

²⁰ סעיף 79 בדירקטיבה

²¹ סעיף 77 בדירקטיבה

- (ז) חישוב סכומים לקבל מחוזי ביטוח משנה וישויות ייעודיות יותאם על מנת לשקף הפסדים צפויים בשל חדלות פירעון של הצד הנגדי. התאמה זו תתבסס על הערכת הסבירות לחדלות פירעון של הצד הנגדי (PD) ולהפסד הממוצע הנובע מכך (הפסד בהינתן חדלות פירעון LGD)²².
- (ח) מרווח סיכון יחושב על ידי חברת ביטוח באופן שיבטיח ששווי ישקף את הסכום אותו צפויה חברת ביטוח לדרוש לצורך קבלת התחייבויות ביטוח מחברת ביטוח המעבירה, כמפורט בסימן משנה (5) בסימן (ד) בפרק 4.
- (ט) מרווח סיכון יהיה שווה לעלות ההון הנדרש לכושר פירעון לצורך כיסוי התחייבויות הביטוח במשך כל שנות קיומן²³;

2) סימן ב' - הוראות כלליות

(א) סימן משנה 1 - הכרה וגריעה של התחייבויות ביטוח²⁴

הכרה בהתחייבויות ביטוח לצורך חישוב אומדן מיטבי תהא בהתאם לפרקטיקת ההכרה בהן בדוחות הכספיים, ובכפוף לגבולות חוזה כאמור בסימן משנה 2 להלן.

(ב) סימן משנה 2 - גבולות חוזה (Contract Boundary)²⁵

התחייבויות ביטוח יכללו את כל תזרימי המזומנים בשל חוזה ביטוח בהתאם לפרקטיקת היישום של הערך הגלום (EV), למעט תזרים מזומנים הנובע מפרמיות עתידיות בפוליסות פרט שאינן כוללות רכיב ביטוחי כלשהו או הבטחת תשואה.

3) סימן ג' - איכות נתונים

(א) סימן משנה 1 - נתונים המשמשים לחישוב עתודות ביטוח²⁶

- (1) נתונים המשמשים לחישוב עתודות ביטוח יהיו שלמים, מדויקים ונאותים²⁷;
- (2) נתונים ייחשבו כשלמים בתנאי שכל התנאים הבאים מתקיימים:
 - (א) הנתונים כוללים מידע היסטורי מספיק כדי להעריך את המאפיינים של הסיכונים ולזהות מגמות בסיכונים;
 - (ב) הנתונים זמינים לגבי כל אחת מקבוצות הסיכונים ההומוגניות המשמשות בחישוב עתודות הביטוח;
 - (ג) אין נתונים רלוונטיים אחרים שאינם נכללים בחישוב עתודות הביטוח ללא הצדקה.

²² סעיף 81 בדירקטיבה
²³ סעיף 77 בדירקטיבה

²⁵ סעיף 18 ב-DA
²⁶ סעיף 19 ב-DA
²⁷ סעיף 82 בדירקטיבה.

- (3) חברת ביטוח תנקוט אמצעים סבירים לוודא כי נתונים המשמשים לחישוב עתודות ביטוח (TP) מכסים תקופה ארוכה דיה לתצפיות המתארות את המציאות הנמדדת²⁸.
- (4) לשם ביצוע חישוב של עתודות פרמיות בגין התחייבויות ביטוח כללי, על חברת הביטוח להבטיח זמינות מידע היסטורי מספק לגבי סך עלות התביעות ומגמותיהן ברמת פירוט מספקת²⁹.
- (5) לשם ביצוע חישוב עתודות בגין תביעות תלויות, על חברת הביטוח להבטיח זמינותם של נתונים מספקים המאפשרים זיהוי דפוסים רלוונטיים להתפתחות התביעות, ברמת פירוט מספקת, על מנת לאפשר ניתוח דפוסים כאמור בתוך קבוצות סיכון הומוגניות³⁰.
- (6) נתונים ייחשבו כמדויקים בתנאי שכל התנאים הבאים מתקיימים:
- (א) בנתונים אין טעויות מהותיות;
- (ב) נתונים מתקופות זמן שונות המשמשים לאותו אומדן הינם עקביים;
- (ג) הנתונים נרשמים בזמן ובאופן עקבי לאורך הזמן.
- (7) נתונים ייחשבו כנאותים בתנאי שכל התנאים הבאים מתקיימים:
- (א) הסכום והמהות (nature) של הנתונים מבטיחים שהאומדנים המשמשים בחישוב עתודות הביטוח על בסיס הנתונים לא יכללו טעות מהותית;
- (ב) הנתונים עקביים עם ההנחות בבסיס הטכניקות האקטואריות והסטטיסטיות המיושמות לגביהם בחישוב עתודות הביטוח;
- (ג) הנתונים משקפים בצורה נאותה את הסיכונים שאליהם חשופה חברת הביטוח ביחס להתחייבויות הביטוח;
- (ד) הנתונים נאספו, עובדו ויושמו בצורה שקופה ומובנית, במסגרת תהליך מתועד הכולל את האלמנטים הבאים:
- (1) הגדרת קריטריונים לאיכות נתונים והערכה של איכות הנתונים, כולל תקנים כמותיים ואיכותיים ספציפיים עבור קבוצות נתונים שונות, והכול בכפוף לנהוג במסגרת חישוב עתודות ביטוח בישראל;
- (2) השימוש בהנחות שנעשות באיסוף, עיבוד ויישום הנתונים;
- (3) תהליך לביצוע עדכונים לנתונים, כולל תדירות העדכונים והנסיבות אשר גורמות לעדכונים נוספים;
- על חברת הביטוח לוודא שהנתונים משמשים בצורה עקבית ולאורך זמן בחישוב עתודות הביטוח. אין באמור כדי למנוע מחברת ביטוח לשנות את הנתונים או את אופן השימוש בהם, בכפוף להוראות פסקה (9) להלן.

²⁸ הנחיה 1 בהנחיות לעניין הערכת שווי של עתודות ביטוח

<https://eiopa.europa.eu/publications/eiopa-guidelines/guidelines-on-valuation-of-technical-provisions>

²⁹ הנחיה 1 בהנחיות לעניין הערכת שווי של עתודות ביטוח

³⁰ הנחיה 1 בהנחיות לעניין הערכת שווי של עתודות ביטוח

למטרות פסקה (א) (6)(א), טעות בחישוב סך עתודות הביטוח תחשב מהותית אם היא משפיעה על קבלת ההחלטות או שיקול הדעת של המשתמשים בתוצאות החישוב, כולל הממונה, ואם שיעורה, ביחד עם שיעורן הכולל של טעויות כאמור, עולה על 5% מה-SCR. חברת ביטוח תבטיח כי נתונים המתייחסים לפרקי זמן שונים ישמשו באופן עקבי³¹.

(8) חברת ביטוח תיישם התאמות של נתונים היסטוריים, ככל שיידרש, על מנת להגביר את אמיונותם או לשפר את איכותם, ולהתאימם טוב יותר למאפייני התיק המוערך ולהתפתחות עתידית צפויה של הסיכונים, בהתאם לפרקטיקות אקטואריות מקובלות בישראל³².

(9) ככלל על חברת ביטוח להעדיף נתונים פנימיים. חברת הביטוח רשאית להשתמש בנתונים ממקור חיצוני בתנאי שבנוסף לעמידה בדרישות המפורטות בפסקאות משנה (1)-(4) לעיל, כל הדרישות הבאות יתמלאו:

(א) חברת הביטוח בחנה את השימוש בנתונים חיצוניים והגיעה למסקנה מנומקת שהשימוש בנתונים אלה מתאים יותר מהשימוש בנתונים המגיעים באופן בלעדי ממקור פנימי;

(ב) חברת הביטוח מכירה את המקור של הנתונים ואת ההנחות או המתודולוגיות המשמשות לעיבוד הנתונים;

(ג) חברת הביטוח תפעל לזהות מגמות בנתונים אלה ואת השינויים, לאורך הזמן, בהנחות או המתודולוגיות המיושמות לגבי נתונים אלה;

(ד) חברת הביטוח תגיע למסקנה שההנחות והמתודולוגיות בפסקאות משנה (ב) ו-(ג) לעיל משקפות את המאפיינים של תיק התחייבויות הביטוח שלה³³.

(10) מידע יחשב אמין אם לאחר שחברת ביטוח בחנה את מהימנות המידע, עקביות המידע, אובייקטיביות המידע, מהימנות מקור המידע ושקיפות האופן שבו המידע נוצר ועובד, הגיעה למסקנה חיובית באשר לאמינותו. חברת ביטוח תתעד את תהליך הבחינה כאמור³⁴.

(ב) סימן משנה 2- מגבלות על הנתונים³⁵

כאשר נתונים לא עומדים בתנאים המפורטים בסימן משנה 1, על חברת הביטוח לתעד, בצורה נאותה, את המגבלות על הנתונים, כולל תיאור של הדרך שבה מגבלות אלה יתוקנו, אם בכלל,

³¹ הנחיה 2 בהנחיות לעניין הערכת שווי של עתודות ביטוח
³² הנחיה 2 בהנחיות לעניין הערכת שווי של עתודות ביטוח
³³ סעיף 19 ב-DA
³⁴ סעיף 27 ב-DA
³⁵ סעיף 20 ב-DA

ושל בעלי התפקידים אצלה שאחראים לביצוע התהליך. נתונים אלה, לפני ביצוע התאמות לתיקון המגבלות, יישמרו בצורה נאותה.

(ג) סימן משנה 3 - שימוש נאות בהערכות לחישוב האומדן המיטבי³⁶

במקרה בו לחברת הביטוח אין מספיק נתונים בעלי איכות נאותה לצורך יישום של שיטה אקטוארית מהימנה, היא רשאית להשתמש בקירוב מתאים לחישוב האומדן המיטבי ובלבד שהתקיימו כל אלה:

- (1) היעדר נתונים מספיקים אינו נובע מתהליכים פנימיים לא נאותים של איסוף, אחסון או אימות הנתונים המשמשים להערכת עתודות ביטוח;
- (2) לא ניתן לתקן את החוסר בנתונים מספיקים באמצעות שימוש בנתונים חיצוניים;
- (3) אין זה מעשי עבור החברה לבצע התאמות לנתונים על מנת לתקן את החוסר.

(ד) סימן משנה 4 - שימוש בנתוני שוק³⁷

- (1) במסגרת הערכת שווי של התחייבויות התלויות במישרין בהתנהגות השוקים הפיננסיים או במקרים בהם חישוב עתודות ביטוח (TP) מחייב הזנת נתונים ממקור חיצוני, על חברת ביטוח להיות מסוגלת להראות כי נתונים חיצוניים כאמור מתאימים יותר מנתונים פנימיים לצורך המטרה המיועדת. על חברת ביטוח לוודא כי נתונים חיצוניים המתקבלים מצדדים שלישיים משלימים את הנתונים הפנימיים הקיימים.
- (2) על אף רמת התלות של ההתחייבויות בתנאי השוק או רמת האיכות של נתונים פנימיים קיימים, על חברות הביטוח להתחשב, במקומות המתאימים, בנתונים חיצוניים זמינים. הנתונים החיצוניים יהוו חלק מניתוח הערכת העמידה הכללית בדרישות לעניין איכות נתונים.
- (3) הוראות סימן משנה זה לא יחולו במקרה בו הוראות חלק זה מחייבות שימוש בנתונים חיצוניים מוגדרים³⁸.

(ה) סימן משנה 5 - פילוח (Segmentation)

- (1) **פילוח התחייבויות ביטוח בריאות ל-SLT ו-NSLT³⁹** :

(א) חברת ביטוח תבטיח כי התחייבויות ביטוח בריאות יסווגו לבריאות SLT כאשר התחייבויות כאמור חשופות לסיכונים ביומטריים (קרי, מוות, אריכות ימים, נכות או תחלואה) והטכניקות המשמשות להערכת ההתחייבויות דומות לביטוח חיים

³⁶ סעיף 21 ב-DA

³⁷ הנחיה 15 בהנחיות לעניין הערכת שווי של עתודות ביטוח

https://eiopa.europa.eu/Publications/Guidelines/TP_Final_document_EN.pdf

³⁸ כגון: ריבית חסרת סיכון לכושר פירעון

³⁹ הנחיה 17 בהנחיות לעניין הערכת שווי של עתודות ביטוח

(ראו לוח א-3)⁴⁰. התחייבויות ביטוח יסווגו כבריאות NSLT כאשר הן כוללות כיסויים המתנהלים בדומה לביטוח כללי (ראו לוח א-2).

(2) קביעה והערכה של נאותות קבוצת סיכון הומוגנית⁴¹

(א) חברת ביטוח נדרשת לחשב עתודות ביטוח (TP) באמצעות קבוצות סיכון הומוגניות לצורך גזירת הנחות.

(ב) קבוצת סיכון הומוגנית כוללת אוסף של פוליסות בעלות מאפייני סיכון דומים. בבחירת קבוצת סיכון הומוגנית, על חברת ביטוח להשיג איזון נאות בין אמינות הנתונים הזמינים בכדי לאפשר ביצוע ניתוחים סטטיסטיים מהימנים, ובין ההומוגניות של מאפייני הסיכון בתוך הקבוצה.

(ג) ככל שיהיה בכך צורך, ולצורך גזירת סיכונים, חברת הביטוח נדרשת, בין היתר, להביא בחשבון את הרכיבים הבאים:

(1) מדיניות חיתום;

(2) מתכונת יישוב תביעות;

(3) פרופיל סיכון של מבוטחים;

(4) מאפייני מוצר, ובפרט הבטחות.

(5) פעולות הנהלה עתידיות.

(ד) על חברת הביטוח להבטיח עקביות בין קבוצות הסיכון ההומוגניות המשמשות אותה בהערכת עתודות ביטוח ברוטו וסכומים לקבל מביטוחי משנה.

⁴⁰ ניתן לסווג את כל ביטוחי הבריאות הכלולים בחישוב ה-EV, כעסקי בריאות SLT.
⁴¹ הנחיה 19 בהנחיות לעניין הערכת שווי של עתודות ביטוח

(3) חישובים ברמת כיסוי מקובצות⁴²

לצורך חישוב עתודות ביטוח (TP) ועל מנת לבצע תחזיות תזרימי מזומנים, על חברת ביטוח ליישם את ההנחות ברמת קבוצות הסיכון ההומוגניות, בכיסויים בודדים או מקובצים, כאשר הכיסויים המקובצים עשויים להיות ברמת פירוט גבוהה יותר מקבוצות הסיכון ההומוגניות.

(4) רמת פירוט הפילוח⁴³

חברת ביטוח נדרשת לנתח האם רמת הפירוט של פילוח התחייבויות ביטוח משקפות באופן נאות את מהות הסיכונים. פילוח כאמור יביא בחשבון את זכותו של בעל הפוליסה להשתתפות ברווחים, אופציות וערבויות המגולמות בחוזים ואת גורמי הסיכון הרלוונטיים של ההתחייבויות.

(5) פילוח בגין עתודות פרמיות ועתודות תביעות⁴⁴

על חברת ביטוח לשקול הן את מהות סיכונים הבסיס לגביהם מתבצעת הערכה משותפת והן את איכות הנתונים - בבחירת קבוצות הסיכון ההומוגניות לצורך חישובי עתודות פרמיות ועתודות תביעות.

(4) סימן ד' - מתודולוגיות לחישוב עתודות ביטוח

(א) סימן משנה 1 – עקביות עם דו"ח הערך הגלום

חישוב אומדן מיטבי (BE) בהתחייבויות ביטוח חיים וביטוח בריאות (SLT) יהיה בהתאם לפרקטיקת החישוב של ה-EV בישראל⁴⁵.

(ב) סימן משנה 2 – הנחות בבסיס חישוב עתודות טכניות

(1) הוראות כלליות⁴⁶

(א) הנחות בבסיס חישוב עתודות טכניות תהינה סבירות ועל פי פרקטיקות אקטואריות מקובלות בישראל.

(ב) הנחות תיחשבנה סבירות במידה שהן עומדות בכל התנאים הבאים:

(1) חברת ביטוח מסוגלת להסביר ולהצדיק כל אחת מההנחות;

(2) ניתן לזהות בקלות את הנסיבות שבהן ההנחות תחשבנה שגויות;

(3) על חברת ביטוח להשתמש במידע פנימי, כולל מידע על ניהול תביעות והוצאות.

במקרה בו מידע כאמור אינו משקף את המאפיינים של תיק התחייבויות

⁴² הנחיה 20 בהנחיות לעניין הערכת שווי של עתודות ביטוח

⁴³ הנחיה 22 בהנחיות לעניין הערכת שווי של עתודות ביטוח

⁴⁴ הנחיה 23 בהנחיות לעניין הערכת שווי של עתודות ביטוח

⁴⁵ בהתאם, חברת ביטוח תיתן גילוי אודות סטיות מכללי החישוב של הערך הגלום לפי דוח הועדה במקרים הרלוונטיים.

⁴⁶ סעיף 22 ב-DA

הביטוח בצורה טובה יותר ממידע חיצוני, או כאשר חישוב עתודות ביטוח בצורה זהירה אינו אפשרי ללא שימוש במידע חיצוני, חברת ביטוח תבסס הנחות על מידע חיצוני, או שילוב בין מידע פנימי למידע חיצוני.

(4) חברת ביטוח משתמשת בהנחות בצורה עקבית לאורך זמן ובמסגרת קבוצות סיכונים הומוגניות וענפי ביטוח, ללא שינויים שרירותיים;

(ג) על חברת הביטוח להניח הנחות בנוגע לתרחישים או פרמטרים של שווקים פיננסיים בעתיד שהינם נאותים ועקביים עם פרק 1 בחלק זה. אם חברת ביטוח משתמשת במודל על מנת ליצור תחזיות לפרמטרים של שווקים פיננסיים בעתיד, עליו לעמוד בכל אלה:

(1) על המודל לייצר מחירי נכסים שהינם עקביים עם מחירי נכסים נצפים בשווקים פיננסיים;

(2) המודל אינו מניח פוטנציאל לארביטראז';

(3) כיול הפרמטרים והתרחישים עקבי עם המבנה העיתי של הריבית חסרת-הסיכון לכושר פירעון הרלוונטית המשמשת לחישוב האומדן המיטבי.

(ד) הערכת עתודות וההנחות שבבסיסה, יהיו על בסיס מידע קיים במועד הדוח, ולא ייקחו בחשבון מידע חדש שנוצר לאחר מועד הדוח או אירוע שהתרחש לאחר מועד הדוח, אלא אם מידע כאמור נלקח בחשבון בדוח הכספי לאותו מועד.

(2) פעולות הנהלה עתידיות⁴⁷

(א) הנחות לגבי פעולות הנהלה עתידיות תיחשבנה מציאותיות במידה שהן עומדות בכל התנאים הבאים:

(1) ההנחות לגבי פעולות הנהלה עתידיות תיקבענה באופן אובייקטיבי;

(2) פעולות הנהלה עתידיות עקביות עם ההתנהלות העסקית והאסטרטגיה העסקית הנוכחית של חברת הביטוח, לרבות השימוש בטכניקות להפחתת סיכונים; כאשר קיימות הוכחות מספיקות שהחברה עומדת לשנות את ההתנהלות העסקית או האסטרטגיה שלה, ההנחות בנוגע לפעולות הנהלה עתידיות תהיינה עקביות עם השינוי בהתנהלות העסקית או באסטרטגיה;

(3) פעולות הנהלה עתידיות עקביות האחת עם השנייה;

(4) פעולות הנהלה עתידיות אינן עומדות בסתירה להתחייבויות כלשהן כלפי בעלי פוליסות ומוטבים או בסתירה לדרישות משפטיות שלהן, החלות על החברה;

(5) פעולות הנהלה עתידיות לוקחות בחשבון אינדיקציות שפרסמה חברת ביטוח בנוגע לצעדים שהיא צפויה לנקוט או צעדים שלא יינקטו.

(ב) הנחות לגבי פעולות הנהלה עתידיות תהיינה מציאותיות ותכלולנה את כל הבאים:

⁴⁷ סעיף 23 ב-DA

- (1) השוואה בין פעולות הנהלה עתידיות ופעולות הנהלה שננקטו בעבר ;
- (2) השוואה בין פעולות הנהלה עתידיות נלקחה בחשבון בחישובים בעבר ובהווה של האומדן המיטבי ;
- (3) הערכה של השפעת השינויים בהנחות לגבי פעולות הנהלה עתידיות על שוויין של עתודות הביטוח.
- חברת ביטוח תידרש להסביר חריגות רלוונטיות ביחס לפסקאות משנה (ב) (1) ו- (2) לפי בקשת הממונה, ובמידה ולשינויים בהנחות לגבי פעולות הנהלה בעתיד תהיינה השפעה משמעותית על עתודות הביטוח, את הסיבות לרגישות זו וכיצד הרגישות נלקחת בחשבון בתהליך קבלת ההחלטות של חברת הביטוח.
- (ג) למטרות פסקת משנה (א), על חברת ביטוח לבנות תכנית פעולה מקיפה בנוגע לפעולות הנהלה בעתיד, אשר תאושר על ידי ההנהלה של חברת הביטוח, ותפרט את הפעולות הבאות :
- (1) זיהוי פעולות הנהלה בעתיד שהינן רלוונטיות להערכת השווי של עתודות הביטוח ;
- (2) זיהוי הנסיבות המסוימות שבהן חברת הביטוח צפויה, באופן סביר, לנקוט בכל אחת מפעולות הנהלה לפי פסקת משנה (1) לעיל ;
- (3) זיהוי הנסיבות המסוימות שבהן חברת ביטוח עשויה שלא להיות יכולה לבצע אחת מפעולות הנהלה לפי פסקת משנה (1) לעיל, ותיאור של האופן שבו נסיבות אלה נלקחות בחשבון בחישוב עתודות הביטוח ;
- (4) הסדר שבו יינקטו פעולות הנהלה לפי פסקת משנה (1) לעיל והדרישות בנוגע לממשל תאגידי שיחול בנוגע לנקיטתן ;
- (5) תיאור של העבודה השוטפת הנדרשת כדי להבטיח שחברת ביטוח תוכל לבצע כל אחת מפעולות הנהלה לפי פסקת משנה (1) לעיל ;
- (6) תיאור של האופן שבו פעולות הנהלה עתידיות לפי פסקת משנה (1) לעיל, באו לידי ביטוי בחישוב האומדן המיטבי ;
- (7) תיאור של נהלי הדיווח הפנימי אשר חלים על פעולות הנהלה עתידיות לפי פסקת משנה (1) לעיל, אשר נכללו בחישוב האומדן המיטבי ;
- (ד) הנחות בנוגע לפעולות הנהלה עתידיות תיקחנה בחשבון את הזמן שנדרש ליישום צעדים אלה ואת ההוצאות הנגרמות עקב כך.
- (ה) חברת ביטוח תיקח בחשבון את השפעתן של פעולות הנהלה משוערות על הנחות אחרות במסגרת הערכת עתודות תחת תרחיש מסוים⁴⁸. בפרט, על חברת ביטוח לקחת בחשבון את השפעות פעולות הנהלה על התנהגות מבוטחים או על ההוצאות הקשורות. על חברת ביטוח להתחשב באילוצים משפטיים ורגולטורים

⁴⁸ לדוגמא השפעה של עדכון פרמיות על שיעור ביטולים.

רלוונטיים לפעולות הנהלה. יתרה מכך, על חברת ביטוח להבטיח, ביחס לתרחיש נתון, כי פעולות הנהלה עתידיות משוערות משקפות איזון העולה בקנה אחד עם התכנון שלה, בין רמת התחרותיות והסיכון מביטולים דינמיים (risk of dynamic lapses).⁴⁹

(ו) חברת ביטוח תתייחס לפעולות הנהלה עתידיות של חברת ביטוח מוסרת (Cedant Undertaking) כאל התנהגות מבוטח ובעל פוליסה, ותעריך את עתודות הביטוח (TP) של פעולות כאמור בהתבסס על הנחות סבירות להתנהגות חברת הביטוח המוסרת.⁵⁰

(3) החלטה ליישם פעולת הנהלה בעקבות תרחיש טעונה אישור מראש של הדירקטוריון בהתבסס, בין היתר, על חוות דעת מנהל הסיכונים.

(4) **התנהגות מבוטח ובעל פוליסה**⁵¹

בעת קביעת הסבירות שבעלי פוליסה ומבוטחים יממשו אופציות חוזיות, כולל ביטולים ופדיונות, על חברת הביטוח לבצע ניתוח של התנהגות בעלי פוליסות ומבוטחים בעבר והערכות בנוגע להתנהגות צפויה מכאן ולהבא (prospective). ניתוח זה ייקח בחשבון את הגורמים הבאים:

(א) כמה מועיל היה ויהיה מימוש האופציה עבור בעלי פוליסות ומבוטחים בנסיבות שהיו ויהיו בעת מימוש האופציה;

(ב) ההשפעה של תנאים כלכליים בעבר ובעתיד;

(ג) ההשפעה של פעולות הנהלה בעבר ובעתיד;

(ד) נסיבות אחרות אשר עשויות להשפיע על החלטה של בעלי פוליסות ומבוטחים בנוגע למימוש האופציה.

(ה) הסבירות כאמור תיחשב כבלתי תלויה באלמנטים הנזכרים בפסקאות משנה (א) עד (ד) במידה שקיימות הוכחות אמפיריות שתומכות בהנחה זו.

⁴⁹ הנחיה 39 בהנחיות לעניין הערכת שווי של עתודות ביטוח
⁵⁰ הנחיה 40 בהנחיות לעניין הערכת שווי של עתודות ביטוח
⁵¹ סעיף 26 ב-DA

(ג) סימן משנה 3 - תזרימי מזומנים חזויים בחישוב האומדן המיטבי (BE)

(1) תזרימי מזומנים⁵²

(א) תזרים המזומנים החזוי המשמש לחישוב האומדן המיטבי צריך לכלול את כל

תזרימי המזומנים הבאים, במידה שתזרימי מזומנים אלה מתייחסים לחזוי ביטוח קיימים:

- (1) תשלומי הטבות לבעלי פוליסות ומוטבים;
- (2) תשלומים שחברת הביטוח תבצע באמצעות מתן הטבות חוזיות;
- (3) תשלומי הוצאות שיוצאו לצורך עמידה בהתחייבויות ביטוח;
- (4) תשלומי פרמיות ותזרים מזומנים נוסף הנובע מפרמיות אלה;
- (5) תשלומים בין חברת הביטוח ומתווכים;
- (6) תשלומים בין חברת הביטוח וחברות ניהול השקעות ביחס להתחייבויות ביטוח;
- (7) תשלומים בגין שרידים (salvage) ושיבובים (subrogation), כל עוד הם אינם עומדים בקריטריונים של נכסים או התחייבויות נפרדים בהתאם לתקני דיווח בינלאומיים (IFRS).
- (8) תשלומי מס אשר בעלי פוליסות, חייבים או יהיו חייבים בתשלומם, או אשר נדרשים לצורך סילוק התחייבויות הביטוח.

(2) התפתחויות צפויות בעתיד בסביבה החיצונית⁵³

חישוב אומדן מיטבי ייקח בחשבון, לפי פרקטיקת היישום של הערך הגלום (EV), התפתחויות צפויות בעתיד בעלות השפעה מהותית על תזרים המזומנים הנכנס ותזרים המזומנים היוצא הנדרשים לצורך סילוק התחייבויות הביטוח במהלך משך החיים שלהם. למטרה זו, התפתחויות אלה יכללו התפתחויות דמוגרפיות, משפטיות, רפואיות, טכנולוגיות, חברתיות, סביבתיות וכלכליות, כולל אינפלציה, לרבות אינפלציה לגבי הוצאות ותביעות.

⁵² סעיף 28 ב-DA
⁵³ סעיף 29 ב-DA

(3) **אי וודאות הקשורה בתזרימי מזומנים**⁵⁴

תזרים המזומנים החזוי המשמש לחישוב האומדן המיטבי ייקח בחשבון, באופן מפורש או משתמע, לפי פרקטיקת היישום של הערך הגלום (EV), את אי-הודאות בנוגע לתזרימי המזומנים, כולל המאפיינים הבאים:

- (א) אי-הודאות הקשורה בעיתוי, בתדירות ובחומרה של אירועים מבוטחים;
- (ב) אי-הודאות בנוגע לסכומי התביעות, כולל אי-הודאות לגבי אינפלציה בתביעות (claims inflation), ולגבי התקופה הנדרשת לתשלום התביעות;
- (ג) אי-ודאות בנוגע לסכומי ההוצאות שיוצאו לצורך סילוק התחייבויות ביטוח;
- (ד) אי-הודאות ביחס להתפתחויות צפויות בעתיד לפי פסקה (2) לעיל (התפתחויות צפויות בעתיד בסביבה חיצונית), במידה והדבר ישים;
- (ה) אי-ודאות הקשורה בהתנהגותם של בעלי פוליסות;
- (ו) התלות בין שני גורמים או יותר של אי-ודאות;
- (ז) התלות של תזרימי המזומנים בנסיבות שהתרחשו לפני מועדם.

(4) **הוצאות**⁵⁵

(א) **כללי:**

- (1) תזרים מזומנים חזוי המשמש לחישוב האומדן המיטבי ייקח בחשבון את כל ההוצאות בשל פירעון התחייבויות הביטוח, כמפורט להלן:
 - (א) הוצאות הנהלה;
 - (ב) הוצאות הקשורות לניהול השקעות;
 - (ג) הוצאות הקשורות לניהול תביעות;
 - (ד) הוצאות רכישה.

ההוצאות לפי פסקאות משנה (א) עד (ד) תיקחנה בחשבון הוצאות תקורה שנושאת החברה בשל טיפול בהתחייבויות ביטוח.

- (2) יש להקצות את הוצאות התקורה באופן מעשי ואובייקטיבי ועל בסיס עקבי לאורך זמן, לחלקים של האומדן המיטבי אליהם ההוצאות מתייחסות.
- (3) הוצאות בשל חוזי ביטוח משנה וישויות ייעודיות תילקחנה בחשבון בחישוב (הברוטו) של האומדן המיטבי.

⁵⁴ סעיף 30 ב-DA
⁵⁵ סעיף 31 ב-DA

(4) תחזית ההוצאות תתבסס על ההנחה שהחברה תמכור פוליסות ביטוח חדשות בעתיד.

(5) חברת ביטוח המשתמשת בתכנית גידור להפחתת סיכונים תיקח בחשבון, בהערכת שווי של עתודות ביטוח (TP), את הוצאות תכנית הגידור. יש לתת ביטוי להוצאות צפויות כאמור בתזרימי המזומנים הנכנסים והיוצאים הנדרשים לסילוק התחייבויות ביטוח⁵⁶.

(6) חברת ביטוח תבצע הערכה בדבר זמינות נתוני שוק רלוונטיים בקשר להוצאות, בהתחשב בהיקף בו נתוני שוק כאמור מייצגים ביחס לתיק התחייבויות ביטוח, וכן בדבר אמינות הנתונים ומהימנותם⁵⁷.

(7) חברת ביטוח תוודא כי הוצאות הנקבעות בחוזים בין חברות ביטוח וצדדים שלישיים נלקחות בחשבון בהתבסס על תנאי החוזה. ובפרט, עמלות הנובעות מחוזי ביטוח, הנלקחות בחשבון בהתבסס על תנאי החוזים שבין חברת הביטוח ואנשי המכירות, וכן הוצאות בגין ביטוחי משנה, הנלקחות בחשבון בהתבסס על חוזים בין חברת הביטוח ומבטחי המשנה שלה⁵⁸.

(ב) הקצאת הוצאות

(1) חברת ביטוח נדרשת להקצות את ההוצאות לקבוצות סיכון הומוגניות, ולכל הפחות לפי תחומי עסקים, בהתאם לפילוח ההתחייבויות המשמשות בחישוב עתודות ביטוח (TP)⁵⁹.

(2) חברת ביטוח נדרשת להקצות הוצאות תקורה באופן מציאותי ואובייקטיבי, ועליה לבסס ההקצאה על ניתוחים אחרונים של פעילות העסק, על זיהוי הגורמים המתאימים להוצאה ועל יחסי הקצאת הוצאות רלוונטיים⁶⁰.

(3) מבלי לגרוע מהוראות לעניין הערכת מידתיות ומהאמור בפסקת משנה (2) לעיל, על חברת ביטוח לשקול שימוש, לשם הקצאת הוצאות תקורה, בפישוט המפורט בנספח טכני I בהנחיות האירופאיות לעניין זה:

https://www.eiopa.europa.eu/sites/default/files/publications/eiopa_guidelines/tp_final_document_en.pdf

-

(4) בהתמלא התנאים הבאים⁶¹:

(א) חברת ביטוח עוסקת במוצרי ביטוח המתחדשים מידי שנה;

⁵⁶ הנחיה 26 (הוצאות גידור) בהנחיות לעניין הערכת שווי של עתודות ביטוח

⁵⁷ הנחיה 27 (זמינות נתוני שוק) בהנחיות לעניין הערכת שווי של עתודות ביטוח

⁵⁸ הנחיה 28 (הוצאות הנלקחות בחשבון בתנאים חוזיים) בהנחיות לעניין הערכת שווי של עתודות ביטוח

⁵⁹ הנחיה 29 (רמת פירוט של הקצאת הוצאות) בהנחיות לעניין הערכת שווי של עתודות ביטוח

⁶⁰ הנחיה 30 (הקצאת תקורה) בהנחיות לעניין הערכת שווי של עתודות ביטוח

⁶¹ הנחיה 30 (הקצאת תקורה) בהנחיות לעניין הערכת שווי של עתודות ביטוח

(ב) חידושים כאמור חייבים להיחשב עסק חדש בהתאם לגבולות חוזה הביטוח;

(ג) התביעות מתרחשות באופן אחיד במהלך תקופת הכיסוי.

(5) חברת ביטוח נדרשת להקצות הוצאות תקורה לעסקים קיימים ועתידיים על בסיס עקבי לאורך זמן, ולשנות את בסיס ההקצאה רק אם קיימת גישה חדשה המשקפת בצורה טובה יותר את המצב הנוכחי⁶².

(ג) תחזית הוצאות

(1) חברת ביטוח נדרשת להקצות הוצאות בתחזית תזרים המזומנים שלה באופן שעיתוי ההוצאות בתזרימי המזומנים יעלה בקנה אחד עם עיתוי תזרימי מזומנים נכנסים ויוצאים הנדרשים לסילוק התחייבויות הביטוח וביטוח המשנה⁶³.

(2) על חברת ביטוח לוודא כי ההנחות ביחס להתפתחות הוצאות לאורך זמן, לרבות הוצאות עתידיות הנובעות מהתחייבויות שניתנו במועד הערכת השווי או לפני כן, הינן מתאימות, ולשקול את מהות ההוצאות כאמור. חברת הביטוח תיקח בחשבון אינפלציה באופן העולה בקנה אחד עם ההנחות הכלכליות שנעשו⁶⁴.

(3) פישוטים לצורך תחזית הוצאות⁶⁵

(א) בעת הערכה של מהות, היקף ומורכבות הסיכונים שבבסיס ההוצאות שנלקחות בחשבון בחישוב עתודות הביטוח (TP), על חברת ביטוח להביא בחשבון, בין היתר, את אי הוודאות ביחס להוצאות עתידיות בתזרימי המזומנים, וכל אירוע שעשוי לשנות את סכום, תדירות וחומרת ההוצאות בתזרימי המזומנים.

(ב) חברת ביטוח תיקח בחשבון את סוג ההוצאות ואת רמת המתאם בין סוגי ההוצאות השונים.

(ג) בעת שימוש בפישוט לצורך תחזית הוצאות המבוססת על מודל המשתמש במידע בדבר העמסת הוצאות בהווה ובעבר, כולל אינפלציה, חברת ביטוח תנתח הוצאות נוכחיות והיסטוריות, תוך התחשבות, בין היתר, בהוצאות שנגרמו ובגורמים המשפיעים על ההוצאות. על חברת הביטוח לכלול בהערכת המידתיות ניתוח המראה כיצד ההוצאות קשורות לגודלם ואופיים של תיקי הביטוח. חברת ביטוח לא תיישם פישוטים אם חל שינוי מהותי בהוצאות או אם הן צפויות שלא לכסות

⁶² הנחיה 31 (שינוי הגישה לפיצול הוצאות תקורה) בהנחיות לעניין הערכת שווי של עתודות ביטוח
⁶³ הנחיה 32 (עקביות הוצאות עם תזרימי מזומנים אחרים) בהנחיות לעניין הערכת שווי של עתודות ביטוח
⁶⁴ הנחיה 33 (שינויים בהוצאות) בהנחיות לעניין הערכת שווי של עתודות ביטוח
⁶⁵ הנחיה 34 בהנחיות לעניין הערכת שווי של עתודות ביטוח

את כל ההוצאות הנדרשות לשירות התחייבויות ביטוח, אלא רק חלק מהן.

(5) אופציות חוזיות והבטחות פיננסיות⁶⁶

בעת חישוב האומדן המיטבי, על חברת ביטוח לקחת בחשבון אופציות חוזיות והבטחות פיננסיות הגלומות בחוזה ביטוח והנזקפות לזכות בעלי פוליסות, מבטחים ומוטבים⁶⁷, והכול בהתאם לפרקטיקות אקטואריות מקובלות בישראל.

(6) מטבע ההתחייבות⁶⁸

האומדן המיטבי יחושב בנפרד עבור תזרימי מזומנים במטבעות שונים.

(7) שיטות חישוב⁶⁹

(א) האומדן המיטבי יחושב בשקיפות ובאופן שיבטיח ששיטת החישוב והתוצאות שהיא מניבה תעמודנה בבחינה מצד מומחה.

(ב) הבחירה בשיטות אקטואריות וסטטיסטיות לצורך חישוב האומדן המיטבי תתבסס על יכולתן לשקף את הסיכונים שמשפיעים על תזרימי המזומנים והמהות של התחייבויות הביטוח. השיטות האקטואריות והסטטיסטיות תהיינה עקביות ויעשה שימוש בנתונים הרלוונטיים הזמינים לצורך חישוב האומדן המיטבי.

(ג) במידה ששיטת החישוב מבוססת על קבוצות של נתוני כיסויים (grouped policy data), על חברת הביטוח לוודא שחלוקת הכיסויים לקבוצות יוצרת קבוצות סיכונים הומוגניות המשקפות בצורה נאותה את הסיכונים של כיסויים בודדים הנכללים בקבוצות אלו.

(ד) על חברת הביטוח לבדוק באיזה מידה הערך הנוכחי של תזרימי מזומנים תלוי בתוצאה הצפויה של אירועים והתפתחויות בעתיד וכיצד התוצאה בפועל בתרחישים מסוימים עלולה להיות שונה מהתוצאה הצפויה, ובהתאם לפרקטיקות האקטואריות המקובלות בישראל.

(ה) במידה שהערך הנוכחי של תזרימי מזומנים תלוי באירועים והתפתחויות בעתיד כאמור בפסקת משנה (ד) לעיל, על חברת הביטוח להשתמש בשיטה לחישוב האומדן המיטבי של תזרימי מזומנים, אשר משקפת את התלות כאמור, ובהתאם לפרקטיקות האקטואריות המקובלות בישראל.

⁶⁶ סעיף 32 ב-DA
⁶⁷ סעיף 79 בדירקטיבה
⁶⁸ סעיף 33 ב-DA
⁶⁹ סעיף 34 ב-DA

(8) קבוצות סיכונים הומוגניות של התחייבויות ביטוח חיים⁷⁰

תחזית תזרים המזומנים, המשמשת בחישוב האומדנים המיטביים בשל התחייבויות ביטוח חיים, תתבצע בנפרד עבור כל כיסוי. במידה שהחישוב הנפרד עבור כל כיסוי מהווה מעמסה כבדה על חברת הביטוח, החברה רשאית לבצע את התחזית באמצעות קיבוץ הכיסויים לקבוצות, בתנאי שחלוקה זו עומדת בתנאים הבאים:

- (א) לא קיימים הבדלים במהות ובמורכבות של הסיכונים בגין הכיסויים אשר שייכים לאותה קבוצה;
- (ב) חלוקת הכיסויים לקבוצות אינה מייצגת בצורה שגויה את הסיכונים בשל הכיסויים ואינה מדווחת באופן שגוי על ההוצאות;
- (ג) סביר שקיבוץ הכיסויים לקבוצות יביא פחות או יותר לאותן תוצאות של חישוב האומדן המיטבי כמו החישוב שמתבסס על כל כיסוי בנפרד, במיוחד ביחס להבטחות הכספיות ולאופציות החוזיות הנכללים בכיסויים.

(9) התחייבויות ביטוח כללי⁷¹

- (א) חישוב אומדן מיטבי (BE) בביטוח כללי יהיה בהתאם לפרקטיקת חישוב עתודות ביטוח במסגרת הנוהג המיטבי בישראל⁷².
- (ב) האומדן המיטבי עבור התחייבויות ביטוח כללי יחושב בנפרד עבור עתודות פרמיות (premium provision) ועתודות בשל תביעות תלויות (outstanding claims).
- (ג) עתודת פרמיות תתייחס לאירועי תביעות עתידיים, אשר מכוסים על ידי התחייבויות ביטוח הנכללות במסגרת גבולות החוזה, כאמור בסימן משנה 2, בסימן ב' בפרק זה (גבולות חוזה). תזרים המזומנים החזוי לחישוב עתודות פרמיות יכלול הטבות, הוצאות ופרמיות המתייחסות לאירועים אלה, לרבות הוצאות הנהלה וכלליות שאינן מתייחסות לניהול תביעות.
- (ד) עתודה לתביעות תלויות תתייחס לאירועי ביטוח שכבר התרחשו, בין אם התביעות הנובעות מאירועים אלה דווחו או לא.
- (ה) תזרים המזומנים החזוי לחישוב עתודה לתביעות תלויות יכלול הטבות, הוצאות ופרמיות המתייחסות לאירועים לפי פסקת משנה (ד).
- (ו) לחישוב BE בביטוח כללי, יש להשתמש בשיטות אקטואריות מקובלות, כגון משולשי תביעות (כולל התאמה לאירועים חריגים ותביעות גדולות).

(10) תזרימי מזומנים של פרמיות עתידיות לעומת פרמיות לקבל⁷³

⁷⁰ סעיף 35 ב-DA

⁷¹ סעיף 36 ב-DA

⁷² עמדת ממונה - נוהג מיטבי לחישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי לצורך דיווח כספי

⁷³ הנחיה 68 בהנחיות לעניין הערכת שווי של עתודות ביטוח

(א) חברת ביטוח נדרשת לקבוע תזרימי מזומנים של פרמיות עתידיות הנכללות בגבולות החוזה במועד הערכת העתודות, ולכלול בחישוב האומדן המיטבי של התחייבויותיהם תזרימי מזומנים של פרמיות עתידיות שמועד תשלומן חל לאחר מועד ההערכה.

(ב) חברת ביטוח תטפל בפרמיות עתידיות שמועד תשלומן חל לפני מועד הערכת השווי כאל פרמיה לקבל במאזנה, וזאת עד לקבלת המוזמנים.

(11) חישוב עתודות לתביעות

(א) שיטות לחישוב עתודות תביעות תלויות ידועות⁷⁴

(1) בחישוב עתודות לתביעות תלויות ידועות, חברת ביטוח לא תכלול עתודות בגין תביעות שאירעו אך טרם דווחו (IBNR) ואף לא הוצאות עקיפות ליישוב תביעות (ULAE).

(2) להלן שתי שיטות להערכת עתודות לתביעות תלויות ידועות:

- התחשבות במספר התביעות שדווחו ובעלותן הממוצעת;

- הערכה לכל מקרה ומקרה.

(ב) שיטות לחישוב עתודות בשל תביעות שאירעו אך טרם דווחו⁷⁵ (IBNR)

כאשר שיטות אקטואריות (למשל, טכניקות Chain Ladder) משמשות להערכת עתודות בשל תביעות שאירעו אך טרם דווחו (IBNR), על חברת ביטוח לשקול באופן ספציפי האם ההנחות מאחורי הטכניקה נאותות או שנדרשות התאמות לדפוסי התפתחות על מנת לשקף באופן נאות את ההתפתחות העתידית הצפויה.

(ג) אין באמור בפסקאות (א) ו-(ב) לעיל לחייב חברת ביטוח לחשב בנפרד עתודה לתביעות תלויות ידועות ועתודה לתביעות שאירעו אך טרם דווחו והיא רשאית לחשב את העתודה ללא ההבחנה האמורה.

(ד) שיטות להערכת הוצאות ליישוב תביעות - הוצאות עקיפות ליישוב תביעות⁷⁶ (ULAE)

חברת ביטוח רשאית ליישם שיטת פישוט לחישוב עתודות בשל הוצאות ליישוב תביעות בהתבסס על אומדן לפי אחוז מעתודות התביעות, בהתאם לנספח טכני II בהנחיות האירופאיות לעניין זה:

https://www.eiopa.europa.eu/sites/default/files/publications/eiopa_gui_delines/tp_final_document_en.pdf

⁷⁴ הנחיה 69 בהנחיות לעניין הערכת שווי של עתודות ביטוח
⁷⁵ הנחיה 70 בהנחיות לעניין הערכת שווי של עתודות ביטוח
⁷⁶ הנחיה 71 בהנחיות לעניין הערכת שווי של עתודות ביטוח

רק אם סביר להניח שההוצאות פרופורציונליות לעתודות כיחידה אחת, אם ההוצאות הפרופורציונליות יציבות לאורך זמן ואם ההוצאות מחולקות באופן אחיד במהלך חיי תיק התביעות כיחידה אחת.

(12) חישוב עתודות לפרמיות

(א) כיסוי⁷⁷

- (1) חברת ביטוח תוודא כי עתודות לפרמיות תכלולנה, במועד ההערכה, את ההערכה של כל ההתחייבויות שהוכרו במסגרת גבול של חוזה ביטוח, בשל כל חשיפה לאירועי תביעות עתידיות, במקרים הבאים:
- (א) הכיסוי החל טרם מועד הערכת השווי;
- (ב) הכיסוי לא החל לפני מועד ההערכה, אך חברת הביטוח הפכה צד לחוזה הביטוח.

- (2) מבלי לגרוע מהוראות פסקת משנה 9 (ב) (התחייבויות ביטוח כללי-עתודות פרמיה) חברת ביטוח רשאית להחיל את הפישוט המפורט בנספח טכני III בהנחיות האירופאיות:

https://www.eiopa.europa.eu/sites/default/files/publications/eiopa_guidelines/tp_final_document_en.pdf

(ב) שיקולים לענין תחזית עלויות בגין תביעות⁷⁸

חברת ביטוח תוודא כי הערכת תזרימי מזומנים לתביעות הנכללים בעתודות הפרמיות מתייחסת כראוי לשכיחותן ועלותן של תביעות עתידיות, והכל בכפוף לפרקטיקות אקטואריות מקובלות.

(ג) עתודה לפרמיות שליליות⁷⁹

חברת ביטוח תבטיח כי, במקרה שהערך הנוכחי של תזרימי מזומנים נכנסים עתידיים יעלה על הערך הנוכחי של תזרימי מזומנים יוצאים עתידיים, עתודת הפרמיה, למעט מרווח סיכון (RM), תהיה שלילית.

(ד) סימן משנה 4 - מתודולוגיות לחישוב עתודות ביטוח (TP)

(1) הערכת מידתיות

(א) הערכה של מהות ומורכבות הסיכונים⁸⁰

⁷⁷ הנחיה 72 בהנחיות לעניין הערכת שווי של עתודות ביטוח
⁷⁸ הנחיה 73 בהנחיות לעניין הערכת שווי של עתודות ביטוח
⁷⁹ הנחה 75 בהנחיות לעניין הערכת שווי של עתודות ביטוח
⁸⁰ הנחיה 45 בהנחיות לעניין הערכת שווי של עתודות ביטוח

בעת הערכה של מהות ומורכבות הסיכונים שבבסיס חוזי הביטוח כאמור בסימן ז בפרק זה (שיקולי מידתיות), על חברת ביטוח לקחת בחשבון, לכל הפחות, את המאפיינים שלהלן, ככל שניתן:

- (1) רמת ההומוגניות של הסיכונים;
- (2) מגוון סיכוני משנה או רכיבי סיכון שונים עליהם מתבסס הסיכון;
- (3) הדרך בה סיכוני משנה כאמור קשורים זה בזה;
- (4) רמת אי הוודאות; קרי, היקף אומדן תזרימי מזומנים עתידיים;
- (5) אופי התרחשות או התגבשות הסיכון במונחי תדירות וחומרת הסיכון;
- (6) סוג ההתפתחות של תשלומי תביעות לאורך זמן;
- (7) היקף ההפסד הפוטנציאלי, לרבות זנב התפלגות התביעות;
- (8) סוג העסק המהווה את מקור הסיכונים; קרי, עסק ישיר או ביטוח משנה;
- (9) מידת התלות בין סוגי הסיכונים השונים, לרבות זנב התפלגות הסיכונים;
- (10) מכשירי הפחתת סיכונים שיושמו, אם בכלל, והשפעתם על פרופיל סיכון הבסיס.

(ב) זיהוי מבני סיכון מורכבים⁸¹

חברת ביטוח נדרשת לזהות גורמים המצביעים על קיומם של סיכונים מורכבים. במקרה כאמור יזוהו לכל הפחות הגורמים הבאים:

- (1) תזרימי המזומנים הינם בעלי תלות גבוהה אחד בשני.
- (2) קיימת תלות הדדית רב-ממדית משמעותית בין גורמי אי וודאות רבים;
- (3) תזרימי המזומנים מושפעים באופן מהותי מפעולות הנהלה פוטנציאליות עתידיות;
- (4) לסיכונים השפעה א-סימטרית משמעותית על שווי תזרימי המזומנים, ובמיוחד אם החוזים כוללים אופציות גלומות וערביות מהותיות או אם קיימים חוזי ביטוח משנה מורכבים במקומם;
- (5) שווי האופציות והערבויות מושפע מהתנהגות המבוטח;
- (6) חברת הביטוח משתמשת במכשיר מורכב להפחתת סיכונים;
- (7) מגוון של כיסויים שונים באופיים מאוגדים בחוזים;
- (8) תנאי החוזים הינם מורכבים, בין היתר, מבחינת זיכיון, השתתפות, וכן קריטריונים להכללה והחרגה מהכיסוי.

⁸¹ הנחיה 46 בהנחיות לעניין הערכת שווי של עתודות ביטוח

(ג) **רמת פירוט של הערכת מהותיות**⁸²

- (1) חברת ביטוח נדרשת לקבוע את הרמה המתאימה ביותר לביצוע הערכת מהותיות לצורכי חישוב עתודות הביטוח (TP), כדוגמת קבוצות הסיכון ההומוגניות האינדיבידואליות, תחומי העסקים האינדיבידואליים או עסקי חברת הביטוח כמכלול.
- (2) על חברת ביטוח לקחת בחשבון בעת הערכת מהותיות, שסיכון שאינו מהותי לעסקיה כמכלול עדין יכול להיות בעל השפעה מהותית על תחום פעילות מסוים.
- (3) חברת הביטוח אינה רשאית לנתח עתודות ביטוח (TP) באופן מבודד, אלא עליה להביא בחשבון, במסגרת ההערכה, כל השפעה על ההון העצמי הבסיסי ובכך גם על סך המאזן הכלכלי וכן על ההון הנדרש לכושר פירעון (SCR).

(2) **מתודולוגיות להערכת שווי של אופציות חוזיות והבטחות כספיות**

(א) **החלטה לעניין מתודולוגיה**⁸³

- (1) חברת ביטוח תוודא כי הערכת השווי של אופציות חוזיות והבטחות פיננסיות תתבסס על מתודולוגיות אקטואריות וסטטיסטיות הולמות, ישימות ורלוונטיות.
- (2) על חברת ביטוח לוודא כי בעת קבלת החלטה לעניין מתודולוגיה לקביעת שווי אופציות חוזיות והתחייבויות פיננסיות, יובאו בחשבון לכל הפחות ההיבטים הבאים:
 - (א) מהות, היקף ומורכבות סיכוני הבסיס ויחסי הגומלין שלהם במהלך חיי החוזים;
 - (ב) תובנות אפשריות לגבי מהות האופציות וההבטחות והגורמים העיקריים להם;
 - (ג) בחינה מדוקדקת לגבי הצורך לכלול מורכבות חישובית נוספת ומסובכת;
 - (ד) הצדקת נאותות השיטה.

(3) **מחוללי תרחישים כלכליים (ESG)**

במקרה בו השתמשה חברת ביטוח במחולל תרחישים להערכת אומדן מיטבי, תפעל בהתאם לעקרונות המפורטים בסעיף זה.

⁸² הנחיה 48 בהנחיות לעניין הערכת שווי של עתודות ביטוח
⁸³ הנחיה 53 בהנחיות לעניין הערכת שווי של עתודות ביטוח

(א) תיעוד מחוללי תרחישים כלכליים⁸⁴ (ESG)

- (1) חברת ביטוח תמסור לממונה לפי דרישה את המסמכים המנויים בפסקאות משנה (2)-(5).
- (2) המודלים המתמטיים עליהם מתבססים מחוללי התרחישים הכלכליים (ESG) והסיבה לבחירתם;
- (3) הערכה של איכות נתונים;
- (4) תהליך הכיול;
- (5) הפרמטרים הנובעים מתהליך הכיול (במיוחד אלו המקבילים לגורמי סיכון השוק: תנודתיות ומתאם).

(ב) הבנה כללית של מחוללי תרחישים כלכליים⁸⁵ (ESG)

במקרה שמחולל תרחישים כלכליים (ESG) מבוצע על ידי נותני שירותים במיקור חוץ, על חברת ביטוח לוודא כי הם בעלי הבנה נאותה של המודלים המתמטיים עליהם מתבסס מחולל התרחישים הכלכליים ושל תהליך הכיול, בדגש מיוחד על השיטות וההנחות המשמשות לכך ומגבלותיו, ויש להודיע לחברת הביטוח באופן שוטף על כל שינוי מהותי.

(ג) תהליך כיול: נתוני שוק ובחירת מכשירים פיננסיים⁸⁶

- (1) חברת ביטוח תבטיח כי תהליך הכיול של מחולל תרחישים כלכליים (ESG) המשמש להערכת שווי שוק עקבית, מתבסס על נתונים משווקים פיננסיים, המשקפים תנאי שוק נוכחיים.
- (2) חברת ביטוח תהיה מסוגלת להראות כי בחירת המכשירים הפיננסיים המשמשים בתהליך הכיול רלוונטית בהתחשב במאפייני התחייבויות חברת הביטוח (למשל, אופציות גלומות וערבויות פיננסיות).

(ד) מבחנים⁸⁷ (דיוק, איתנות ותאימות שוק)

- (1) כאשר חברת ביטוח משתמשת במחולל תרחישים כלכליים (ESG) לצורך המודל הסטוכסטי של עתודות הביטוח (TP), עליה להיות מסוגלת להציג לממונה ערכים בדבר דיוק, איתנות ותאימות השוק של מחולל התרחישים הכלכליים (ESG). יש לבצע הערכה של מידת הדיוק של מחולל התרחישים הכלכליים (ESG) (ולכל הפחות ניתוח סטיות בשיטת מונטה קרלו).
- (2) על מנת להדגים את אמינות מחולל התרחישים הכלכליים (ESG), על חברת ביטוח לבחון את רגישות הערכת השווי של מספר התחייבויות אופייניות לשינויים במספר פרמטרים בתהליך הכיול.

⁸⁴ הנחייה 55 בהנחיות לעניין הערכת שווי של עתודות ביטוח
⁸⁵ הנחייה 56 בהנחיות לעניין הערכת שווי של עתודות ביטוח
⁸⁶ הנחייה 57 בהנחיות לעניין הערכת שווי של עתודות ביטוח
⁸⁷ הנחייה 58 בהנחיות לעניין הערכת שווי של עתודות ביטוח

(3) על מנת להדגים את ערכי תאימות השוק של מחולל התרחישים הכלכליים (ESG), יש לבצע לפחות חלק מהמבחנים שלהלן ביחס לסדרת תרחישים שנוצרה באמצעות מחולל התרחישים הכלכליים (ESG) המשמשים להערכת השווי:

(א) מבחני כיוול: יש לוודא כי מולאו הדרישות המפורטות בפסקה ב', בסעיף 1 (הוראות כלליות), בסימן משנה 2 (הנחות בבסיס חישוב הערכת עתודות טכניות) בפרק זה.

(ב) מבחני מרטינגל⁸⁸: יש לאמת את מבחן מרטינגל ביחס לסוגי הנכסים (אקוויטי, אגרות חוב, רכוש, שערי חליפין וכו') אשר שימשו בתהליך הכיוול של מחולל התרחישים הכלכליים (ESG), וכן ביחס למספר אסטרטגיות השקעה פשוטות;

(ג) מבחני מתאם: השוואת המתאמים לפי הסימולציה עם מתאמים היסטוריים.

חברת ביטוח תוודא כי מבחני הדיוק, האיתנות ותאימות השוק של מחולל התרחישים הכלכליים (ESG) יבוצעו על בסיס קבוע ולפחות אחת לשנה.

(ה) מחוללי מספרים אקראיים ופסאודו-אקראיים⁸⁹

חברת ביטוח תוודא כי מחוללי מספרים (פסאודו) אקראיים המשמשים למחולל תרחישים כלכליים (ESG) נבחנו כראוי.

(ו) נאותות שוטפת של מחוללי תרחישים כלכליים⁹⁰ (ESG)

לחברת ביטוח יהיו נהלים הולמים המבטיחים כי מחולל התרחישים הכלכליים (ESG) יישאר מתאים לחישוב עתודות הביטוח (TP) על בסיס שוטף.

(4) פישוט החישוב של האומדן המיטבי עבור התחייבויות ביטוח עם מנגנון להתאמת פרמיות⁹¹

(א) מבלי לגרוע מהוראות לעניין מידתיות בסימן ז בפרק זה, חברת הביטוח רשאית לחשב את האומדן המיטבי של התחייבויות ביטוח חיים באמצעות הסדר (arrangement) המעניק לחברת הביטוח זכות או מחויבות להתאים את הפרמיות בעתיד לחוזה ביטוח, על מנת לשקף שינויים מהותיים בהיקף הצפוי של תביעות והוצאות (מנגנון להתאמת פרמיות) תוך שימוש בתחזיות של תזרים מזומנים

⁸⁸ Martingale tests – בהתבסס על מודלים סטוכסטיים (ארעיים), כלומר, תהליכים שהתפתחותם תלויה בגורמים מקריים.

⁸⁹ הנחייה 59 בהנחיות לעניין הערכת שווי של עתודות ביטוח

⁹⁰ הנחייה 60 בהנחיות לעניין הערכת שווי של עתודות ביטוח

⁹¹ סעיף 60 ב-DA

המניחות ששינויים בהיקף התביעות וההוצאות מתרחשים בו זמנית עם התאמות לפרמיות, ואשר מביאות לתזרים מזומנים נטו השווה לאפס, בתנאי שכל התנאים הבאים מתקיימים:

- (1) המנגנון להתאמת פרמיות מפצה את חברת הביטוח באופן מלא ובזמן בגין גידול בהיקף התביעות וההוצאות.
- (2) החישוב לא מביא להערכת חסר של האומדן המיטבי;
- (3) החישוב לא מביא להערכת חסר של הסיכון הטמון בהתחייבויות הביטוח.

(ה) סימן משנה 5 - מרווח סיכון (RM)

(1) חישוב מרווח סיכון⁹²

מרווח הסיכון בגין תיק התחייבויות הביטוח יחושב תוך שימוש בנוסחה הבאה:

$$RM = CoC \cdot \sum_{t \geq 0} \frac{SCR(t)}{(1 + r(t + 1))^{t+1}}$$

כאשר:

- (א) CoC מציין את שיעור עלות ההון 60%⁹³;
- (ב) הסכום מכסה את כל המספרים השלמים (integers) כולל אפס;
- (ג) SCR(t) מציין את ההון הנדרש לכושר פירעון לאחר t שנים;
- (ד) $r(t+1)$ מציין את הריבית חסרת-הסיכון לכושר פירעון בשל תקופת פדיון של t+1 שנים (ללא רכיב VA⁹⁴).

ה-RM של חברת ביטוח המאחדת חברות ביטוח בנות יורכב מסכום ה-RM של החברות בקבוצה⁹⁵.

(2) חישוב ה-SCR העתידי

ה-SCR העתידי יחושב בשיטה האחידה הבאה (להלן: "שיטת גורמי הסיכון"). על פי שיטת גורמי הסיכון, יחושב ה-SCR העתידי על ידי שינוי רכיבי ה-SCR שחושבו להווה בהתאם להתפתחות החזויה של גורמי סיכון שיוחסו להם (ראו לוח א-1). גורמים אלו

⁹² סעיף 37 ב-DA

⁹³ סעיף 39 ב-DA

⁹⁴ הנחיה 2 בהנחיות ליישום "אמצעים אנטי מחזוריים"

<https://eiopa.europa.eu/publications/eiopa-guidelines/guidelines-on-the-implementation-of-the-long-term-guarantee-measures>

⁹⁵ סעיף 340 ב-DA

נועדו לשקף את ההתפתחות של סיכוני המודל הסטנדרטי על פני ציר הזמן (לצורך ביצוע החישוב נבנה קובץ עזר ייעודי⁹⁶).

http://mof.gov.il/hon/information-entities/solvency2/isum/documents/iqis5_2015-helpercalcfile.xls⁹⁶

31 / 45

ר'ח' עם ועולמו 4 ירושלים 9546304 טל': 02-5317248 פקס': 02-5695342

www.mof.gov.il/hon

לוח א-1
גורמי סיכון לחישוב SCR עתידי

גורם סיכון	סיכון
היוון תביעות מוות	מוות
סכום בסיכון	קטסטרופה בביטוח חיים
סכום בסיכון	קטסטרופה בביטוח בריאות
התארכות תוחלת חיים - היוון תשלומי גמלה מימוש מקדמים - היוון עתודה בעת פרישה	אריכות ימים בביטוח חיים ⁹⁷
היוון תביעות	אריכות ימים בביטוח בריאות SLT
היוון תביעות נכות	תחלואה
PVFP ⁹⁸	ביטולים
היוון הוצאות עתידיות	הוצאות
התחייבויות BE (כמו שיטה 3 בתקנות האירופאיות)	ביטוח כללי ובריאות NSLT
התחייבויות BE מועברות	סיכון צד נגדי
התחייבויות BE	סיכון תפעולי

יחד עם זאת, חברת ביטוח רשאית לבצע חישוב חלופי של אומדן ה-SCR העתידי לפי קבוצות מוצר כמפורט להלן:

- (א) בחיים ובריאות - לפי התפתחות גורמי הסיכון הרלוונטיים לכל קבוצת מוצר.
 (ב) בביטוח כללי:

⁹⁷ מכיוון שלאחר הפרישה לא קיים סיכון מימוש מקדמים, חברת ביטוח רשאית לפצל את הדרייבר בגין אריכות ימים כדלקמן - עבור סיכון התארכות תוחלת חיים יש להשתמש בדרייבר "היוון תשלומי גמלה" ועבור סיכון מימוש מקדמים יש להשתמש ב"ערך נוכחי של עתודה בעת פרישה". יש לסכום את דרישת ההון בגין כל אחד מהסיכונים, על פי משקלו השולי של כל סיכון בסה"כ דרישת ההון בגין אריכות ימים.
⁹⁸ למעט תשלומי גמלה וכן תשלומי קצבאות סיעוד ואכ"ע (היינו, ניתן להחריג פוליסות במועד הימצאותן במצב של תשלום קצבה מכל סוג). יש לוודא כי ביחוד עבור ביטוח סיעודי יש לכלול בדרייבר רק פוליסות עם SCR חיובי.

(1) חישוב SCR NL p&r (סיכון רזרבה ופרמיה) לכל ענף בנפרד ללא פישוט (בדומה לחישוב ה-SCR הנוכחי)

(2) חישוב סיכון קטסטרופה לפי התפתחות ה-BE של הענף הרלוונטי לקטסטרופה.

(3) על חברת הביטוח להקצות את מרווח הסיכון בשל תיק התחייבויות הביטוח לענפי הביטוח הנזכרים בסימן ו' בפרק זה ההקצאה תשקף בצורה נאותה את התרומה של ענפי הביטוח להון הנדרש לכושר פירעון במהלך חיי תיק התחייבויות הביטוח.

(4) חברת הייחוס⁹⁹

(א) מרווח הסיכון יחושב על בסיס ההנחות הבאות:

(1) תיק התחייבויות הביטוח עובר לחברת ביטוח אחרת (להלן-"חברת הייחוס");

(2) העברת התחייבויות הביטוח כוללת חוזי ביטוח משנה והסדרים עם ישויות ייעודיות המתייחסים להתחייבויות אלה;

(3) לחברת הייחוס לא היו התחייבויות ביטוח או הון עצמי לפני העברת התיקים;

(4) לאחר העברת התיקים, חברת הייחוס לא תיקח על עצמה התחייבויות ביטוח חדשות;

(5) לאחר העברת התיקים, חברת הייחוס תגייס הון עצמי מוכר השווה להון הנדרש לכושר פירעון לצורך תמיכה בהתחייבויות הביטוח לאורך חייהם;

(6) לאחר העברת התיקים, לחברת הייחוס יהיו נכסים בסכום השווה לסכום ההון הנדרש לכושר פירעון ועתודות הביטוח בניכוי הסכומים ברי-ההשבה מחוזי ביטוח משנה וישויות ייעודיות;

(7) הנכסים ייבחרו כך שיקטינו את ההון הנדרש לכושר פירעון בשל סיכוני שוק שאליהם חשופה חברת הייחוס;

(8) ההון הנדרש לכושר פירעון של חברת הייחוס יקיף את הסיכונים הבאים:

(א) סיכון חיתום בשל הפעילות העסקית המועברת;

(ב) במקום שבו הוא מהותי, סיכון השוק האמור בפסקת משנה (7), למעט סיכון ריבית;

⁹⁹ סעיף 38 ב-DA

- (ג) סיכון אשראי בשל חוזי ביטוח משנה, הסדרים עם ישויות ייעודיות, מתווכים, בעלי פוליסות וכל חשיפה מהותית אחרת, הקשורים באופן הדוק להתחייבויות הביטוח;
- (ד) סיכון תפעולי;
- (9) למסים נדחים בחברת הייחוס אין מנגנון ספיגת הפסדים.
- (10) בכפוף לפסקאות משנה (4) ו-(5), הנהלת חברת הייחוס תאמץ צעדים בעתיד שהינם עקביים עם פעולות ההנהלה הצפויות של החברה המעבירה.
- (ב) במהלך חיי התחייבויות הביטוח, ההון הנדרש לכושר פירעון לצורך תמיכה בהתחייבויות הביטוח, ייחשב כשווה להון הנדרש לכושר פירעון של חברת הייחוס תחת ההנחות המפורטות בפסקה (א).
- (ג) למטרות פסקת משנה (א)(8), סיכון ייחשב כמהותי במידה שהשפעתו על חישוב מרווח הסיכון עלולה להשפיע על קבלת ההחלטות או שיקול הדעת של המשתמשים במידע זה, כולל הממונה.

(ו) סימן משנה 6 - הערכת סכומים לקבל ממבטחי משנה וישויות ייעודיות (SPV)

(1) הוראות כלליות¹⁰⁰

- (א) סכומים לקבל מחוזי ביטוח משנה וישויות ייעודיות ייחשבו בהתאם לגבולות חוזי הביטוח אליהם מתייחסים הסכומים.
- (ב) סכומים לקבל מישויות ייעודיות, סכומים לקבל מחוזי ביטוח משנה מוגבל (finite reinsurance) וסכומים לקבל מחוזי ביטוח משנה אחרים יחושבו לכל אחד בנפרד ובמצטבר. הסכומים לקבל מישויות ייעודיות לא יעלו על החשיפה המקסימלית לסיכונים של אותה ישות ייעודית.
- (ג) למטרות חישוב הסכומים לקבל מחוזי ביטוח משנה וישויות ייעודיות, תזרים המזומנים יכלול אך ורק תשלומים ביחס לשיפוי בשל אירועי ביטוח ותביעות ביטוח תלויות ועומדות. תשלומים ביחס לאירועים אחרים או תביעות ביטוח ששולמו, יילקחו בחשבון בנפרד מהסכומים לקבל מחוזי ביטוח משנה וישויות ייעודיות.
- (ד) סכומים לקבל מחוזי ביטוח משנה וישויות ייעודיות ביחס להתחייבויות ביטוח כללי יחושבו בנפרד עבור הפרשות בשל פרמיות והפרשות בגין תביעות תלויות באופן הבא:
- (1) תזרים המזומנים המתייחס להפרשות בשל תביעות תלויות יכלול את תשלומי התביעות בקשר עם תביעות הנלקחות בחשבון בחישוב ההפרשות (ברוטו) בשל תביעות תלויות של חברת הביטוח המוסרת (risks ceding);

¹⁰⁰ סעיף 41 ב-DA

(2) תזרים המזומנים המתייחס להפרשות בשל פרמיות יכלול את כל התשלומים האחרים.

(ה) במידה שתזרים המזומנים מישויות ייעודיות אינם תלויים במישרין בתביעות כנגד חברת הביטוח המוסרת סיכונים, הסכומים לקבל מישויות ייעודיות אלה בשל תביעות בעתיד יילקחו בחשבון אך ורק אם ניתן להוכיח באופן זהיר, מהימן ואובייקטיבי שאי-ההתאמה המבנית בין התביעות והסכומים לקבל אינה מהותית.

(2) הוראות ספציפיות

(א) היקף ההפרשה בשל רכישה עתידית של ביטוח משנה¹⁰¹

חברת ביטוח תכיר בתזרימי מזומנים עתידיים ברכישה עתידית של ביטוח משנה המכסה התחייבויות שכבר הוכרו במאזן – ככל שהוא מחליף הסדרי ביטוח משנה שפג תוקפם ואם ניתן להראות כי הוא עומד בתנאים המפורטים להלן:

(1) לחברת הביטוח מדיניות כתובה על החלפת הסדר ביטוח המשנה;

(2) החלפת הסדר ביטוח המשנה אינה מתרחשת יותר מאחת לשלושה חודשים;

(3) החלפת הסדר ביטוח המשנה אינה מותנית באירועים עתידיים שאינם בשליטת חברת הביטוח. כאשר החלפת הסדר ביטוח המשנה מותנית באירוע עתידי כלשהו אשר בשליטת חברת הביטוח, יש לתעד בבירור את התנאים בפוליסה הכתובה כאמור בפסקת משנה (א)(1);

(4) החלפת הסדר ביטוח המשנה תהיה מציאותית ועקבית עם הפרקטיקה העסקית והאסטרטגיה העסקית הנוכחית של חברת הביטוח. חברת ביטוח תהיה מסוגלת לוודא כי ההחלפה מציאותית על ידי השוואת ההחלפה המשווערת עם החלפות שבוצעו קודם לכן על ידיה;

(5) הסיכון שלא ניתן יהיה להחליף את הסדר ביטוח המשנה בשל אילוצי קיבולת אינו מהותי;

(6) מתבצע אומדן מתאים של פרמיות ביטוח משנה עתידיות שיחויבו, אשר משקף את הסיכון לכך שעלות החלפת הסדרי ביטוח משנה קיימים עלולה לגדול;

(7) החלפת הסדר ביטוח המשנה אינה עומדת בניגוד לדרישות החלות על פעולות הנהלה עתידיות, כאמור בהוראות חלק זה לעניין פעולות הנהלה.

¹⁰¹ הנחייה 78 בהנחיות לעניין הערכת שווי של עתודות ביטוח

(3) פישוט החישוב של סכומים לקבל מחוזי ביטוח משנה וישויות ייעודיות¹⁰²

(א) מבלי לגרוע מהוראות לעניין מידתיות בסימן ז בפרק זה, חברת הביטוח רשאית לחשב את הסכומים לקבל מחוזי ביטוח משנה וישויות ייעודיות, לפני ביצוע התאמות לסכומים אלה בשל ההפסד הצפוי כתוצאה מחדלות פירעון של הצד הנגדי, כהפרש בין האומדנים הבאים:

(1) האומדן המיטבי בחישוב ברוטו.

(2) האומדן המיטבי, לאחר הלקיחה בחשבון של סכומים לקבל מחוזי ביטוח משנה וישויות ייעודיות ומבלי לבצע התאמות בשל ההפסד הצפוי בשל חדלות פירעון של הצד הנגדי (אומדן מיטבי לא מותאם בחישוב נטו) המחושב בהתאם לפסקת משנה (ב) להלן.

(ב) חברת הביטוח רשאית להשתמש בשיטות להפקת האומדן המיטבי הלא מותאם (נטו) מהאומדן המיטבי (ברוטו) ללא תחזית מפורשת של תזרימי המזומנים בשל הסכומים לקבל מחוזי ביטוח משנה וישויות ייעודיות. על חברת הביטוח לחשב את האומדן המיטבי הלא מותאם (נטו) על בסיס קבוצות סיכונים הומוגניות.

(ג) על מנת לאמוד את הסכום לקבל מחוזי ביטוח משנה, מתוך סכום עתודות פרמיות ברוטו במקרה של יישום פישוטים, על חברת ביטוח להחיל מקדמים נפרדים מברוטו לנטו לתזרים מזומנים יוצא, ובאופן פוטנציאלי, חברת ביטוח תחיל מקדמים שונים מברוטו לנטו על תזרים מזומנים נכנס. על חברת הביטוח לבסס מקדם מברוטו לנטו לתזרים מזומנים יוצא על בחינת אירועי תביעות עבר, בהתחשב בתוכניות ביטוח משנה רלוונטיות עתידיות. מקדם ברוטו לנטו לתזרים מזומנים נכנס יביא בחשבון באופן יחסי את פרמיות הברוטו ואת פרמיות ביטוח המשנה הצפויות להתקבל ולהשתלם¹⁰³.

(ד) מבלי לגרוע מהוראות פסקת משנה (ג) לעיל ומהוראות לעניין הערכת מידתיות בחלק זה, חברת ביטוח רשאית ליישם את הפישוטים המפורטים בנספח טכני V בהנחיות האירופאיות לעניין הערכת שווי של עתודות ביטוח¹⁰⁴.

(ה) פישוט חישוב סכומים לקבל מחוזי ביטוח משנה וישויות ייעודיות (SPV) – עתודות לתביעות תלויות¹⁰⁵

ביחס לעתודות לתביעות תלויות בגין סכומים לקבל מביטוחי משנה, על חברת ביטוח להשתמש בטכניקות מעבר מברוטו לנטו (לאחר ביטוח משנה) נפרדות לכל שנת נזק או לכל שנת חיתום שבסופו של דבר לא התפתחו, לתחום עסקים נתון או סיכון קבוצתי הומוגני, ככל שרלוונטי.

¹⁰² סעיף 57 ב-DA

¹⁰³ הנחייה 79 בהנחיות לעניין הערכת שווי של עתודות ביטוח

¹⁰⁴ הנחייה 79 בהנחיות לעניין הערכת שווי של עתודות ביטוח

¹⁰⁵ הנחייה 80 בהנחיות לעניין הערכת שווי של עתודות ביטוח

(4) התאמות בשל חדלות פירעון של צד נגדי¹⁰⁶

(א) התאמות הלוקחות בחשבון הפסדים צפויים בשל חדלות פירעון של צד נגדי, תחושבנה בנפרד משאר הסכומים לקבל.

(ב) ההתאמה הלוקחות בחשבון הפסדים צפויים בשל חדלות פירעון של צד נגדי תחושב כערך הנוכחי של השינוי בתזרימי המזומנים בבסיס הסכומים לקבל מהצד הנגדי האמור, אשר היו נובעים אילו הצד הנגדי היה נקלע לחדלות פירעון, כולל כתוצאה מפשיטת רגל או מאבק משפטי, בנקודה מסוימת בזמן. למטרה זו, השינוי בתזרים המזומנים לא ייקח בחשבון את ההשפעה של טכניקה להפחתת סיכונים אשר מפחיתה את סיכון האשראי של הצד הנגדי, למעט טכניקות להפחתת סיכונים המבוססות על החזקת בטוחות (collateral holdings).

(ג) החישוב האמור בפסקת משנה (ב) ייקח בחשבון אירועי חדלות פירעון אפשריים במהלך החיים של חוזה ביטוח המשנה או של ההסדר עם ישות ייעודית והאם וכיצד הסבירות של חדלות פירעון משתנה עם הזמן. החישוב יבוצע בנפרד על ידי כל אחד מהצדדים הנגדיים וביחס לכל פעילות עסקית. בביטוח כללי, החישוב גם יבוצע בנפרד ביחס להפרשות בשל פרמיות והפרשות בין תביעות תלויות.

(ד) ההפסד הממוצע הנובע מחדלות פירעון של צד נגדי, לא יחושב כנמוך מ- 50% מהסכומים ברי ההשבה בניכוי ההתאמה לפי פסקת משנה (א), אלא אם קיים בסיס מהימן להערכה אחרת.

(ה) הסבירות של חדלות פירעון של ישות ייעודית תחושב על בסיס סיכון האשראי הטמון בנכסים המוחזקים על ידי הישות הייעודית.

(ו) - פישוט החישוב של התאמות לחדלות הפירעון של הצד הנגדי לפי פסקאות (א)-(ה) לעיל¹⁰⁷

מבלי לגרוע מהוראות סימן ז בפרק זה לעניין מידתיות, חברת הביטוח רשאית לחשב את ההתאמה בשל הפסדים צפויים בשל חדלות הפירעון של הצד הנגדי, ביחס לצד נגדי ספציפי וקבוצת סיכונים הומוגנית, אשר תהיה שווה לנוסחא להלן:

$$Adj_{CD} = - \max(0, 5 \cdot \frac{PD}{1 - PD} \cdot Dur_{mod} \cdot BE_{rec}; 0)$$

כאשר:

(1) PD מציין את ההסתברות לחדלות פירעון של הצד הנגדי במהלך 12 החודשים הבאים;

¹⁰⁶ סעיף 42 ב-DA
¹⁰⁷ סעיף 61 ב-DA

(2) Dur_{mod} מציין את משך הזמן המתוקנן של סכומים ברי השבה מחוזי ביטוח משנה עם הצד הנגדי ביחס לקבוצת הסיכונים ההומוגנית;

(3) BE_{rec} מציין את הסכומים ברי ההשבה מחוזי ביטוח משנה עם הצד הנגדי ביחס לקבוצת הסיכונים ההומוגנית;

יובהר¹⁰⁸ כי פישוט חישוב זה מתבסס על ההנחה כי הסבירות לחדלות פירעון של הצד הנגדי נשארת רציפה לאורך זמן; חברת ביטוח המציעה להשתמש בפישוט כאמור ישקלו האם הנחה זו מציאותית, בהתחשב בדירוג האשראי של הצד הנגדי ובמשך החיים הממוצע המתוקנן של הסכומים לקבל מחוזי ביטוח משנה וישויות ייעודיות (SPV).

(ז) סימן משנה 7 - חישוב רווח צפוי בגין פרמיות עתידיות¹⁰⁹ (להלן – "EPIFP")

לצורך דיווח בנפרד על היקף ה-EPIFP, יש לחשבו באופן הבא:

(1) יש לחשב BE (נטו מביטוח משנה) רעיוני לצורך חישוב ה-EPIFP על בסיס:

(א) הנחת סילוק של כל רכיב החיסכון בפוליסות.

(ב) הנחת ביטול של כל כיסוי ביטוחי המתומחר בפרמיה משתנה (YRT).

(ג) הנחת סילוק של כל כיסוי ביטוחי המתומחר בפרמיה קבועה (LAP).

למען הסר ספק, אין השפעה על פוליסות בפרמיות חד פעמיות. לפיכך, אין השפעה על פוליסות ביטוח כללי למעט חוזים רב-שנתיים.

(2) ה-EPIFP הינו הפער בין חישוב ה-BE (נטו מביטוח משנה) במצב הבסיס, לבין ה-BE

המחושב לפי פסקת משנה (1) לעיל. ה-EPIFP אינו יכול להיות נמוך מאפס.

(5) סימן ה' - מבנה עיתי של ריבית חסרת סיכון לכושר פירעון מותאמת

(א) סימן משנה 1 – אקסטרפולציית עקומי הריבית חסרת הסיכון¹¹⁰

(1) עקומי ריבית חסרת סיכון השקלית והריאלית לכושר פירעון (להלן "עקומי ריבית")

יתבססו על עקומי ריביות מבוסס תשואות לפדיון על אג"ח ממשלת ישראל סחירות

שפורסם על ידי החברה הזוכה במכרז לציטוט מחירים. עקומי הריבית יהיו זהים

למפורסם על ידי החברה המצטטת בטווח בו קיימות תצפיות "מספקות" לצורך חישוב

התשואה עד לנקודת ה-Last liquid point (להלן – "נקודת ה-LLP"). מעבר ל-LLP, יקבעו

¹⁰⁸ הנחייה 81 בהנחיות לעניין הערכת שווי של עתודות ביטוח

¹⁰⁹ סעיף 260 סעיף קטן 2 ב-DA

¹¹⁰ דירקטיבה סעיף 77a

עקומי הריבית על פי אקסטרפולצית Smith-Wilson¹¹¹ עד לשיעור הריבית העתידית האחרונה (UFR-Ultimate forward rate) בנקודת ההתכנסות (Convergence) שתקבע על 60 שנה. מנקודה זו הריבית העתידית תהיה קבועה. ה-UFR משמשת לצורך ייצוב עקום הריבית בטווחים מעבר לנקודת ה-LLP, ומניעת תנודתיות בהערכת התחייבויות הביטוח במאזן הכלכלי.

(2) הממונה יפרסם את עקומי הריבית לסוף כל רבעון.

(3) עקומי הבסיס של הדולר והאירו ומטבעות נוספים יהיו אלו המפורסמים ע"י EIOPA באופן שוטף¹¹².

(ב) סימן משנה 2 – שיעור הריבית העתידית האחרונה (UFR)

(1) שיעור הריבית העתידית האחרונה ייגזר מהריבית הריאלית הצפויה בטווח הארוך ומהציפיות לאינפלציה בטווח הארוך¹¹³.

(2) שיעור ה-UFR בעקום השקלי הריאלי יקבע על 2.6%. שיעור ה-UFR בעקום השקלי הנומינאלי יקבע על 4.6% (תוספת אינפלציה של 2%, המשקפת את מרכזו יעד האינפלציה של בנק ישראל).

¹¹¹ באמצעות קובץ חישוב אקסטרפולציה אירופאי :

<https://eiopa.europa.eu/Publications/Standards/Smith-Wilson%20Risk-Free%20Interest%20Rate%20Extrapolation%20Tool%20v1.2.xlsb>

¹¹² עקומי מט"ח לאחר אקסטרפולציה ניתן למצוא בפרסומים השוטפים של EIOPA בקישור :

https://www.eiopa.europa.eu/tools-and-data/risk-free-interest-rate-term-structures-0_en

¹¹³ סעיף 47 ב-DA

(ג) סימן משנה 3 – רכיב מתאם תנודתיות (להלן רכיב ה-VA)

(1) כללי

כדי להקטין תנודתיות במאזן הכלכלי, אשר נובעת משינוי במחירי נכסי חוב שאינו כתוצאה משינוי בעקום חסר סיכון, חברת ביטוח רשאית להוסיף לעקומי הריבית רכיב VA שישקף את מרווח הנזילות הגלום בתיק נכסי החוב המוחזקים כנגדן¹¹⁴. רכיב ה-VA נגזר מהתשואה העודפת של נכסי חוב המוחזקים כנגד התחייבויות ביטוח שאינן תלויות תשואה ביחס לריבית חסרת הסיכון באותו מח"מ, בניכוי מרווח התשואה העודפת שמוחס לסיכוני האשראי של הנכסים כאמור.

(2) מתודולוגיית חישוב רכיב ה-VA לעקומי השקל

הממונה יפרסם את רכיב ה-VA לכל מועד חישוב על בסיס שלבי המתודולוגיה האירופאית¹¹⁵.

(א) מתודולוגיית חישוב רכיב ה-VA השנתי¹¹⁶:

(1) בניית תיק "מייצג" של השקעות המוחזקות כנגד ההון והתחייבויות שאינן תלויות תשואה של חברות הביטוח בישראל בנכסי חוב שקליים¹¹⁷ וריאליים (להלן - "התיק המייצג")¹¹⁸.

(2) עבור כל קבוצת נכסי חוב יחושב המרווח מעל ריבית חסרת סיכון במח"מ והעקום הרלוונטי.

(3) חישוב מרווח משוקלל¹¹⁹ - לכל התיק המייצג.

(4) חישוב המרווח המיוחס לסיכוני אשראי¹²⁰ - לכל התיק המייצג.

(5) הפחתת המרווח המיוחס לסיכוני אשראי (פסקת משנה 3) מהמרווח המשוקלל (פסקת משנה 4).

(6) הכפלת התוצאה (פסקת משנה 5) בשיעור נכסי החוב מתוך סה"כ תיק השקעות המוחזקות כנגד ההון והתחייבויות שאינן תלויות תשואה של חברות הביטוח בישראל (ללא השקעות במט"ח).

¹¹⁴ ההיגיון הכלכלי שעומד מאחורי התאמה זו הוא שאחזקה לפדיון של נכסי חוב המוחזקים כנגד התחייבויות מנטרלת את החשיפה של החברה לשינויים במחיר הנכס (למעט חדלות פירעון).

¹¹⁵

https://www.eiopa.europa.eu/tools-and-data/risk-free-interest-rate-term-structures-0_en

¹¹⁶ את מתודולוגיית החישוב המפורטת ניתן למצוא ב:

<https://mof.gov.il/hon/Information-entities/Solvency2/DocLib/VolatilityAdjustment.pdf>

¹¹⁷ משיקולי מהותיות, לעקומי המט"ח לעקומי הדולר והיורו לא חושב רכיב VA

¹¹⁸ על סמך נתונים מדיווחי החברות ב"נכס הבודד נוסטרו"

¹¹⁹ מטעמי היתכנות עבור עקומי השקל יחושב VA אחד שישמש לשניהם

¹²⁰ 35% מהמרווח ארוך הטווח של נכס בעל מאפיינים דומים לתיק

(7) הכפלת התוצאה (פסקת משנה 6 ב-121%65).

(ב) מתודולוגיית חישוב רכיב ה-VA לתקופות עוקבות :

ה-VA לתקופות עוקבות יחושב על בסיס פישוט המפורט במתודולוגיית החישוב המפורטת.

(ג) נוסחת חישוב המרווח המנוכה :

$$S_{RC} = W * (S - RC * 35\%)$$

כאשר :

RC - חלק מהמרווח העודף על RF, אשר מיוחס לסיכוני חדלות פירעון והורדת דירוג.
W - החלק היחסי של נכסי חוב מתוך תיק מייצג של נכסי חברות ביטוח המוחזקים כנגד התחייבויות שאינן תלויות תשואה.
S - המרווח העודף לעומת תשואת RF מתאימה.

(ד) נוסחת חישוב ה-VA.

$$VA = S_{RC} * 0.65$$

¹²¹ כתחליף להפעלת תרחיש

(3) הוספת רכיב ה-VA לעקומי ריבית

ה-VA יתווסף לעקומי הריבית עד לנקודת ה-LLP כרכיב קבוע. החל מנקודת ה-LLP ועד לנקודת ה-UFR ה-VA מתווסף לעקום על ידי אקסטרפולציה סמית ווילסון כאשר בנקודת ה-UFR ה-VA שווה ל-0.

(א) הייחוס של התחייבות ביטוח או ביטוח משנה לענף ביטוח ישקף את מהות הסיכונים המתייחסים להתחייבות. הצורה המשפטית של ההתחייבות לא בהכרח מגדירה את מהות הסיכון.

(ב) במידה שחוזה ביטוח כולל התחייבויות ביטוח בתחום הבריאות והתחייבויות ביטוח אחרת, התחייבויות אלה יפורקו (unbundle) במידת האפשר.

לוח א-2

סיווג ענפי ביטוח כללי ובריאות NSLT

שם ענף ביטוח ¹²⁴	מספר ענף פעילות
עובדים זרים, נסיעות לחו"ל, שיניים.	1
מוות, ונכות מתאונה (עד שנה ¹²⁵), תאונות אישיות (עד שנה ¹²⁶) וימי מחלה	2
רכב חובה	3
רכב רכוש ¹²⁷ כולל צד ג'	4
כלי טייס, כלי שיט, מטענים בהובלה	5
מקיף דירות, בתי עסק, אובדן רכוש, הנדסי, חקלאי (למעט נזקי טבע), קבלנים, לרבות כל ענף רכוש אחר שאינו מהותי ושאינו נכלל בענף אחר	6
חבות מעבידים, צד ג', אחרית מקצועית, אחריות המוצר, אחריות מנהלים	7
ביטוח אשראי – כולל ערבויות, אשראי ספקים, סיכוני סחר חוץ, ביטוח אשראי למגורים מובטח במשכנתא, ביטוח השקעות של רוכשי דירות	8
סיכונים אחרים כולל נזקי טבע בחקלאות	9

¹²² סעיף 55 ב-DA

¹²³ יובהר כי סיווג ענפי הביטוח בקבצי הדיווח לממונה עשויים להיות ברמת פירוט גבוהה יותר.

¹²⁴ עפ"י הודעת ענפי ביטוח. אם לחברה קיים ענף שאינו כולל בלוח, ניתן לשייכו לענף אחר בעל מאפיינים דומים.

¹²⁵ שלא נכלל ב-EV.

¹²⁶ שלא נכלל ב-EV.

¹²⁷ לרבות שירותי דרך

לוח א-3

סיווג כיסויי ביטוח חיים ובריאות SLT

רכיב סיכון	כיסוי	כיסוי משנה
חיים	חסכון	מעורב (כולל מוות) עדיף
		דמי ניהול משתנים - עד יוני 2001
		דמי ניהול משתנים - עד 31.12.2003
		דמי ניהול קבועים - עד 31.12.2012
		דמי ניהול קבועים - מ-2013
	מוות (למעט מעורב)	
בריאות דומה (SLT) לחיים	אכ"ע	
	סיעודי	
	מחלות קשות	
	הוצאות רפואיות	ניתוחים, תרופות, השתלות, הוצאות רפואיות אחרות (כגון : ניתוחים בארץ ובחו"ל, יעוץ ובדיקות, כתבי שירות)
	תאונות אישיות	מוות ונכות מתאונה (מעל שנה), כיסויים אחרים של תאונות אישיות מעל שנה (כגון : שברים, פיצויים, כוויות מתאונה)

(א) על חברת הביטוח להשתמש בשיטות לחישוב עתודות ביטוח שהינן מידתיות למהות, להיקף ולמורכבות של הסיכונים הגלומים בהתחייבויות הביטוח שלהן.

(ב) בעת קביעת המידתיות של שיטה לחישוב עתודות ביטוח, על חברת הביטוח לבצע הערכה אשר תכלול:

(1) הערכת המהות, ההיקף והמורכבות של הסיכונים הגלומים בהתחייבויות הביטוח;

(2) הערכה במונחים כמותיים או איכותיים של הטעות בתוצאות שהניבה השיטה בשל סטייה כלשהי מהפער להלן:

(i) ההנחות בבסיס השיטה ביחס לסיכונים;

(ii) תוצאות ההערכה כאמור בפסקה (i).

(ג) ההערכה לפי פסקת משנה (ב)(1) תכלול את כל הסיכונים אשר משפיעים על הסכום, העיתוי או השווי של תזרים המזומנים הנכנס ויוצא המשמש לסילוק התחייבויות הביטוח במהלך חייהן. למטרות חישוב מרווח הסיכון, ההערכה תכלול את כל הסיכונים לפי סימן משנה 5 בסימן ד' לאורך חייהן של התחייבויות הביטוח. ההערכה תוגבל לסיכונים הרלוונטיים לחלק בחישוב עתודות הביטוח עליו חלה השיטה.

(ד) שיטה תיחשב כלא מידתית למהות, להיקף ולמורכבות של הסיכונים אם הטעות לפי פסקת משנה (ב)(2) תוביל להצגה שגויה של עתודות הביטוח או מרכיביהן, אשר עלולה להשפיע על קבלת ההחלטות או שיקול הדעת של המשתמשים במידע בנוגע לשווי עתודות הביטוח, אלא אם אחד התנאים הבאים מתקיים:

(1) לא קיימת שיטה אחרת עם טעות קטנה יותר והשיטה לא צפויה להביא להערכת חסר של סכום עתודות הביטוח;

(2) השיטה מביאה לכך שסכום עתודות הביטוח גבוה יותר מהסכום שהיה מתקבל כתוצאה משימוש בשיטה מידתית והשיטה אינה גורמת להערכת חסר של הסיכון הגלום בהתחייבויות הביטוח.